

Socioekonomisk studie

av Sundsvalls kommuns
bostadsområden

Sammanfattning

Denna sammanställning belyser de skillnader det finns i hälsa och livsvillkor mellan olika bostadsområden i Sundsvall. Av studiens kategori *Arbete och försörjning* framgår att det i huvudsak är samma bostadsområden som har hög arbetslöshet, låg andel förvärvsarbetande, låg nettoinkomst och hög andel med ekonomiskt bistånd. Mellan kvinnor och män finns framförallt stora skillnader i medianinkomst. Mellan inrikes- och utrikes födda vuxna finns stora skillnader i andelen arbetslösa samt skillnader i ekonomiska uppväxtvillkor, baserat på andelen barn som lever i hushåll som helt eller delvis har haft behov av ekonomiskt stöd för sin försörjning.

I kategorin *Skola* visas skolresultat och frånvaro på skolenhetsnivå. I och med det fria skolvalet sammanfaller inte alltid eleverna på den skola som är placerad i bostadsområdet med invånarna som bor i bostadsområdet. Det finns dock en överensstämmelse med de bostadsområden som har utmaningar kring arbete och försörjning och de skolor som ligger i eller i angränsning till dessa bostadsområden, avseende utmaningar kring skolresultat. Detta gäller både betyg i årskurs 6 och gymnasiebehörighet. Beträffande frånvaro är inte detta mönster lika tydligt. Frånvaron är generellt hög och skolor med en hög andel elever som är borta tio procent av skoltiden eller mer tenderar också att ha fler elever som är frånvarande i större utsträckning. Mellan flickor och pojkar finns framförallt skillnader i skolresultat, men även gällande frånvaro. Förekomsten av mobbning är mer utbredd i högstadiet än i gymnasiet och flickor utsätts i högre utsträckning än pojkar för mobbning/trakasserier.

I den avslutande kategorin, *Hälsa, levnadsvanor och livsvillkor*, framträder inte samma tydliga mönster angående vilka bostadsområden som har störst utmaningar. Rörande självskattad hälsa bland vuxna går det att se vissa tendenser som sammanfaller med tidigare identifierade bostadsområden med utmaningar, dock inte för ungdomars egenskattade hälsa. Generellt sett bedömer män sin hälsa som bättre än vad kvinnor gör. Det sociala deltagandet mätt i deltagande i aktiviteter är i paritet med riket samt lägre för män än för kvinnor, och skillnaderna mellan bostadsområdena är små. Beträffande medlemskap i förening bland ungdomar är andelen hög i flera områden, men variationen mellan områdena är stor. Valdeltagandet är lägst i de bostadsområden som har störst utmaningar inom flera andra områden.

Den sociala kompassen – nio perspektiv av Sundsvall, som visar vilka bostadsområden som är socioekonomiskt lika, bekräftar ovanstående bild av ett antal områden som visar på risk för utanförskap.

En analys av de skillnader som identifieras i denna kartläggning behöver göras för att hitta de åtgärder som effektivast kan leda till större socioekonomisk jämlikhet i Sundsvall.

Innehåll

Inledning.....	5
Syfte	5
Avgränsningar och metod	6
Definitioner	6
Hälsa och social hållbarhet	7
Arbete och försörjning.....	8
Arbetslöshet.....	9
Förvärvsarbete.....	10
Nettoinkomst.....	11
Ekonomiskt bistånd.....	12
Skola	17
Betyg i årskurs 6.....	18
Gymnasiebehörighet.....	18
Skolfrånvaro.....	21
Kränkningar och mobbning.....	22
Hälsa, levnadsvanor och livsvillkor.....	24
Självskattad hälsa	25
Fysisk aktivitet.....	26
Ohälsotal.....	30
Socialt deltagande.....	32
Valdeltagande	33
Trygghet	34
Den sociala kompassen	36
Bostadsområden som liknar varandra.....	38
Tabell med variabelvärden.....	40
Källor.....	41
Bilaga 1 Översiktskarta delområden.....	43
Bilaga 2 Kompletterande diagram	44

Inledning

Inledning

Att alla ska ha samma möjligheter till en god hälsa och ett långt liv uttrycks i svensk grundlag, i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, liksom i WHO:s stadgar. I verkligheten har dock inte alla människor samma möjligheter till en god hälsa och ett långt liv.

Människor med olika lång utbildning, olika yrken eller olika stora inkomster skiljer sig påtagligt åt i hälsa, sjukdomsrisk och livslängd. Hälsa är en förutsättning för och ett resultat av villkor och möjligheter, såsom till exempel utbildning, arbete, försörjning.

Medellivslängd och dödlighet skiljer sig mellan olika sociala grupper i samhället i Sverige. Personer med kort utbildning har kortare medellivslängd och högre dödlighet än personer med lång utbildning. Kvinnor lever i genomsnitt längre än män, men har i många avseenden en sämre hälsa. Barns hälsa påverkas av familjebakgrund och det tidiga livet har en på många sätt avgörande effekt för utveckling och hälsa senare i livet. Det finns även geografiska skillnader i hälsa. Medellivslängden skiljer sig exempelvis mellan norra och södra Sverige och mellan stad och landsbygd. Samtidigt finns det stora skillnader inom större och medelstora städer där befolkningsammansättningen skiljer sig mellan städernas olika delar. Vidare finns det hälsoskillnader mellan personer i särskilt utsatta situationer och den övriga befolkningen. Särskilt tydliga är dessa skillnader för personer med funktionsvariation, HBTQ-personer och vissa nationella minoriteter.¹

Regeringens mål inom folkhälsoområdet är att *Skapa samhällliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.*

Ett av Sundsvalls kommuns prioriterade område i mål- och resursplan för 2017- 2018 med plan för 2019-2020 är att arbeta för Goda livsvillkor.

*”Genom förebyggande och utjämnande arbete tillsammans med stabila skyddsnät skapar vi trygghet för kommuninvånarna”.*²

*”Sundsvallsborna ska ha makt över sina egna liv och erbjudas möjligheter till delaktighet och inflytande i samhället. En viktig del i detta är arbetet med att utjämna skillnader i livsvillkor bland sundsvallsbor”.*³

Den socioekonomiska studien är ett resultat av denna viljeriktning och beskriver kommuninvånarnas hälsa och livsvillkor utifrån bostadsområdena i Sundsvalls kommun. Avsikten med att utgå från bostadsområden är att se om det finns skillnader mellan områdena. Slutrapporteringen har skett i form av två rapporter som vävs samman i denna version.

Syfte

Syftet med studien är att ge en bild av kommuninvånarnas hälsa och livsvillkor inför framtida prioriteringar i Sundsvalls kommuns arbete med att skapa goda livsvillkor och minska skillnader i hälsa.

Den ska också användas som ett underlag för prioriteringar och satsningar inom ramen för kommunens arbete med sociala investeringar.

Studien bör hållas levande och uppdateras löpande för att se förändringar över tid och effekter av genomförda insatser.

I det fortsatta arbetet behöver en analys av de skillnader som identifieras i denna kartläggning göras för att hitta de åtgärder som effektivast kan leda till socioekonomisk jämlikhet i Sundsvall.

1 SOU 2016:55 Det handlar om jämlik hälsa – Utgångspunkter för Kommissionens vidare arbete

2 Sundsvalls kommun. Mål- och resursplan för 2017-2018 med plan för 2019-2020. S. 15

3 Ibid. S. 15

Avgränsningar och metod

Studien är en sammanställning av statistik som beskriver livsvillkor, levnadsvanor och förutsättningar i Sundsvalls kommuns bostadsområden. Utgångspunkt tas i kommunens delområdesindelning, så kallade nyckelkodsområden (NYKO-områden) som kommunen skapat för att kunna redovisa statistik för delområden i kommunen. (se bilaga 1).

All presenterad statistik är inte fördelad på nyckelkodområden. Exempelvis skolstatistik, trygghet för unga, och valdeltagande fördelas på andra geografiska områden eller skolenheter.

Utöver data från SCB har uppgifter till rapporten hämtats från Region Västernorrlands enkätstudie Hälsa på lika villkor (HLV). För att möjliggöra data utifrån bostadsområden krävs ett tillräckligt stort underlag. För att skapa detta har svar från åren 2006, 2010 och 2014 slagits ihop till ett gemensamt dataunderlag. Utöver Hälsa på lika villkor har data från Myndigheten för Ungdoms och Civilsamhällesfrågor i form av LUPP-enkäten använts (Lokal uppföljning av ungdomspolitik). Den ger information om hur ungas levnadsvanor ser ut samt hur unga ser på sin livssituation. Resultaten för LUPP baseras på var eleven kryssat i att de bor och inte i vilken skola de går, vilket är det vanligaste vid redovisning av LUPP-statistik. Även Valmyndigheten och barn och utbildningsförvaltningen vid Sundsvalls kommun har tillfört data till studien.

Definitioner

Arbetslös – En person räknas som arbetslös om denna inte är sysselsatt men kan börja ett arbete inom 14 dagar och aktivt har sökt arbete under de senaste fyra veckorna.⁴

Öppet arbetslösa – Arbetssökande utan arbete som aktivt söker och omgående kan tillträda på arbetsmarknaden förekommande arbete och som inte deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.⁵

Ekonomiskt bistånd – Ekonomiskt bistånd består av två delar: försörjningsstöd och bistånd för livsföringen i övrigt. Försörjningsstödet prövas månadsvis och täcker de vanliga och regelbundet återkommande kostnaderna för till exempel mat, kläder, förbrukningsvaror, boende och hushållsel. Ekonomiskt bistånd för livsföringen i övrigt gäller kostnader som är tillfälliga och inte täcks av försörjningsstödet.⁶

Ekonomiskt utsatta – Med ekonomiskt utsatta avses hushåll med låg inkomst eller ekonomiskt bistånd (tidigare kallat socialbidrag).⁷

Ohälsotal – Är ett mått på antalet utbetalade ersättningsdagar för sjukdom som en individ fått. Ersättningar som ingår är sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning och aktivitetsersättning. Måttet baseras på antalet utbetalda nettodagar.⁸

Självskattad hälsa – Självskattad hälsa fångar hälsotillståndet på ett övergripande plan och utgår från den svarandes egen bedömning av sitt hälsotillstånd. Måttet är en av de bästa indikatorerna för att förutsäga en individs framtida hälsoutveckling.⁹

4 Försäkringskassan. <https://www.forsakringskassan.se/statistik/sjuk/ohalsomatt> 2018-04-05

5 Arbetsförmedlingen. <https://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Statistik-och-publikationer/Statistik/Forklaring-av-statistiken.html> 2018-04-05

6 Socialstyrelsen. <https://www.socialstyrelsen.se/fragorochsvar/ekonomisktbandpasvenska> 2018-04-05

7 Med låg inkomst avses lägsta utgiftsnivå baserad på den socialbidragsnorm, som fastställdes på 1980-talet (med inflationsuppräknningar) och en norm för boendeutgifter. Om inkomsterna understiger dessa normer definieras detta som låg inkomst

8 Försäkringskassan. <https://www.forsakringskassan.se/statistik/sjuk/ohalsomatt> 2018-04-04

9 Skillnadernas Stockholm. Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, 2015/ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/globalassets/statistik-uppfoljning/enkater-undersokningar/nationella-folkhalsoenkaten/syfte-bakgrund-fragorna-hlv.pdf> 2018-04-05

Hälsa och social hållbarhet

En förutsättning för ett gott liv är att ha en god hälsa. Hälsa är en mänsklig rättighet och en drivkraft för social- och ekonomisk utveckling, vilket betyder att befolkningens hälsa spelar en viktig roll för den kommunala utvecklingen. När befolkningen har en god hälsa kan fler delta i aktiviteter som är positiva för samhällsutvecklingen, som till exempel utbildning och arbete. Sambandet mellan hälsa och ekonomisk utveckling har blivit alltmer uppmärksammat. Hälsan i sig påverkas av våra levnadsvanor och våra livsvillkor. Levnadsvanor är till exempel hur vi äter, motionerar och sover. Livsvillkor handlar om våra villkor och möjligheter, såsom uppväxtförhållanden, utbildningsmöjligheter, arbete, försörjning och boende. Fördelningen av välfärd och livsvillkor påverkar hur jämlik hälsan är och tvärtom, ohälsa påvisar att det finns brister i välfärden och ojämlikheter i livsvillkoren. En god hälsa på befolkningsnivå är en jämlikt fördelad hälsa.¹⁰

Social hållbarhet har blivit ett begrepp som används allt mer och som ses som centralt för samhällsutvecklingen.¹¹ Social hållbarhet spänner över många olika kunskapsfält. Exempel på begrepp som förknippas med social hållbarhet är mänskliga rättigheter, delaktighet, jämlikhet, tillit, inflytande, trygghet, socialt kapital, social sammanhållning, hälsa, välbefinnande, livskvalitet, segregation och social integration.¹²

10 Jämlikhetsrapporten 2017. S.10 Skillnader i livsvillkor i Göteborg. Göteborgs stad.

11 Ibid S. 23

12 Jämlikhetsrapporten 2017. Skillnader i livsvillkor i Göteborg. Göteborgs stad. S.25

A woman wearing a yellow hard hat and an orange safety vest is shown in profile, working with a grey cable. She is holding the cable with both hands, which are wearing grey work gloves. The background is a blurred yellow wall. The text "Arbete och försörjning" is overlaid in white on the lower part of the image.

Arbete och försörjning

Arbete och försörjning

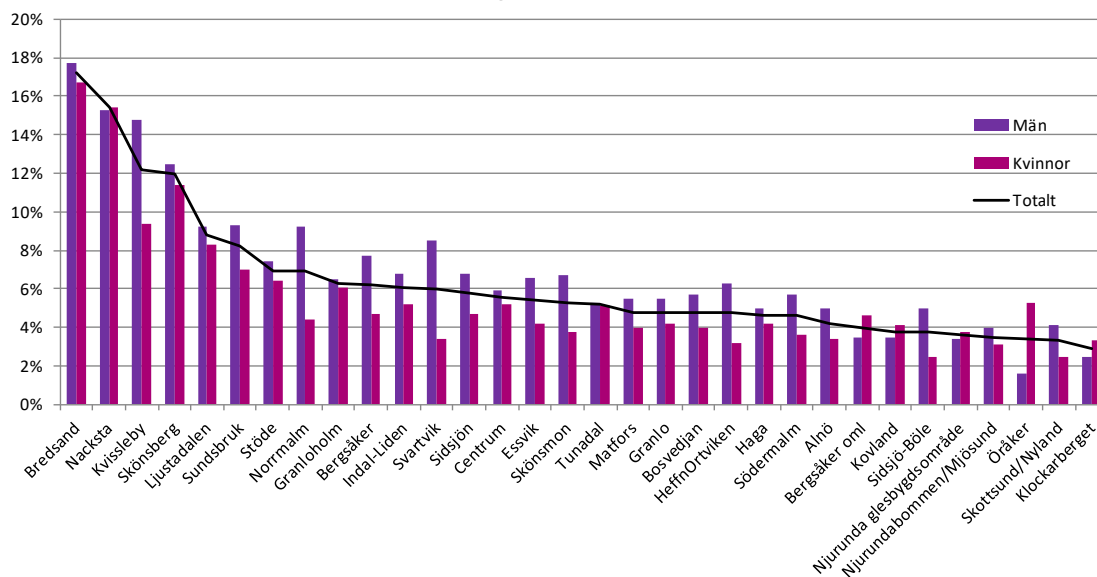
Att kunna försörja sig är en grundläggande förutsättning för goda livsvillkor och för att minska socioekonomiska skillnader. Arbete och sysselsättning har också betydelse för människors livskvalitet och delaktighet i samhällslivet.¹³

Effekterna av arbetslöshet, och framförallt långvarig sådan för ungdomar kan handla om lägre inkomst, sämre etableringsförmåga, samt fysisk och psykisk ohälsa. Arbetslöshet riskerar också att skapa socialt utanförskap¹⁴. De unga som har arbetslivserfarenhet, nätverk eller utbildning har förhållandevis lätt att komma in på arbetsmarknaden idag¹⁵. De ungdomar som återfinns i arbetslöshetsstatistiken är till stor del unga som saknar en fullständig gymnasieutbildning, unga födda utanför Europa, och unga som har en funktionsvariation som medför nedsatt arbetsförmåga¹⁶.

Arbetslöshet

Enligt Arbetsförmedlingen har arbetslösa¹⁷ personer med förgymnasial utbildning som högsta utbildning, är utomeuropeiskt födda, personer mellan 55-64 år samt personer med nedsatt arbetsförmåga en utsatt ställning på arbetsmarknaden¹⁸.

Andel öppet arbetslösa samt personer med aktivitetsstöd av befolkningen 18-64 år, 2017-03-31

Figur 1 visar andel öppet arbetslösa samt personer med aktivitetsstöd av befolkningen 18-64 år 2017-03-31. Källa: SCB

13 Folkhälsomyndigheten <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/folkhalsans-utveckling/livsvillkor/> 2018-03-20

14 SCB, rapport 2015:2. Fokus på näringsliv och arbetsmarknad 2015

15 Delegationen för unga till arbete, Kraftsamling mot ungdomsarbetslösheten . 2016, s. 11

16 Ibid, s. 8

17 En person räknas som arbetslös om denna inte är sysselsatt men kan börja ett arbete inom 14 dagar och aktivt har sökt arbete under de senaste 4 veckorna eller inväntar att börja ett arbete inom tre månader efter den vecka som arbetslösheten mättes och ingår i den totala arbetskraften.

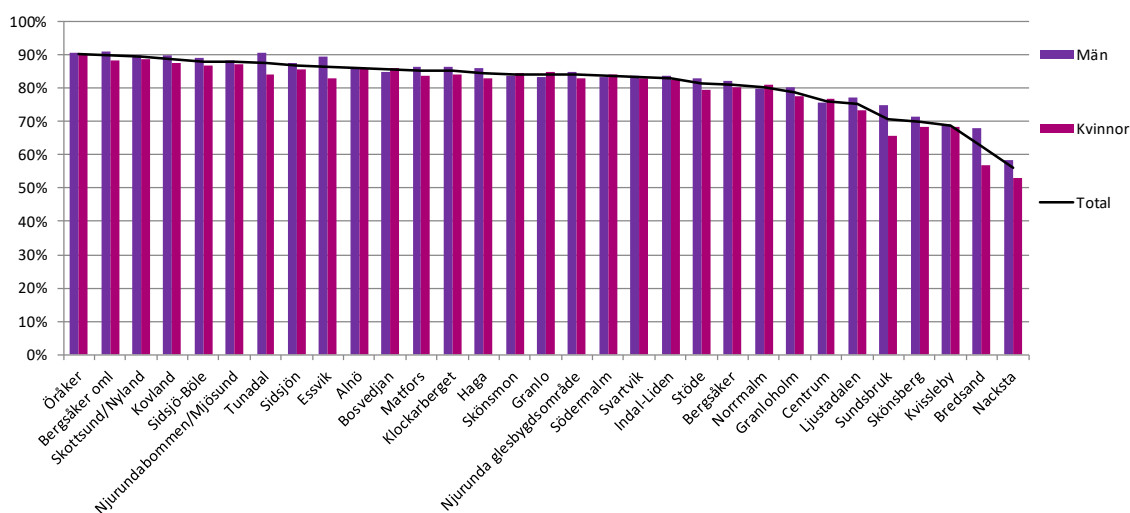
18 Arbetsförmedlingen. <https://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Statistik-och-publikationer/Prognoser/Prognoser/Riket/2016-06-08-Arbeitsmarknadsutsikter--juni-2016.html> 2018-03-22

I Sundsvall finns den högsta arbetslösheten i Bredsand, 17 procent och den lägsta i Klockarberget med tre procent. I en övervägande andel av bostadsområdena är arbetslösheten högre för män än kvinnor.

Mellan åren 2008 till 2016 ökade arbetslösheten kraftigt för utrikesfödda 16 - 64 år, från nio procent till 21 procent. År 2016 var 23 procent av de utrikes födda männen i kommunen arbetslösa och 19 procent av kvinnorna. Med utrikes födda avses här alla personer som inte är födda i Sverige, oavsett födelseland. Ungdomsarbetslösheten bland utrikes födda i åldrarna 18-24 ökade från nio procent 2008 till 21 procent 2016. 2016 uppgick arbetslösheten till 25 procent bland männen och 15 procent bland kvinnorna. Den totala ungdomsarbetslösheten i Sundsvall var 2008 sju procent och 2016 nio procent. 2016 uppgick arbetslösheten bland män till elva procent och bland kvinnor till sju procent.

Förvärsarbete

Andel förvärsarbetande 20-64 år, per område och kön, år 2015

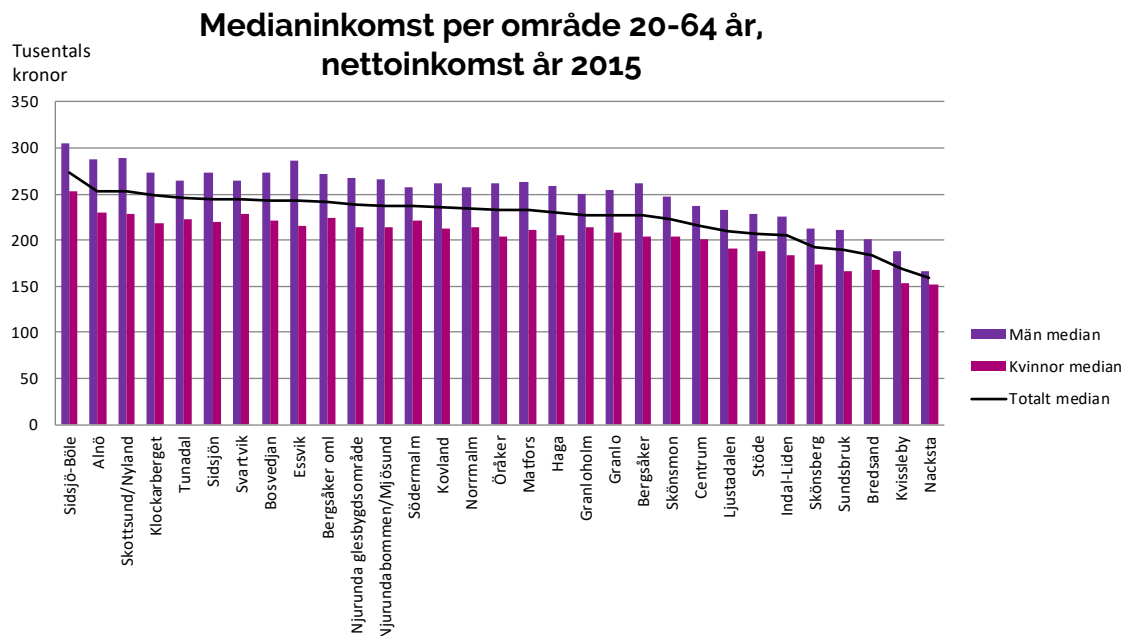

Figur 2 visar andel förvärsarbetande 20-64 år per område och kön, år 2015. Källa: SCB

Förvärsarbetande¹⁹ kvinnor och män är högst i Öråker, 90 procent, och lägst i Nacksta, 56 procent. Den största skillnaden mellan andelen förvärsarbetande kvinnor och män återfinns i Bredsand, där andelen förvärsarbetande män är 68 procent, och andelen kvinnor 57 procent.

¹⁹ Med förvärsarbete menas att ha ett betalt arbete utanför hemmet.

Nettoinkomst

Figur 3 visar medianinkomst (1000-tals kronor) netto för invånare 20-64 år per område år 2015. Källa: SCB.

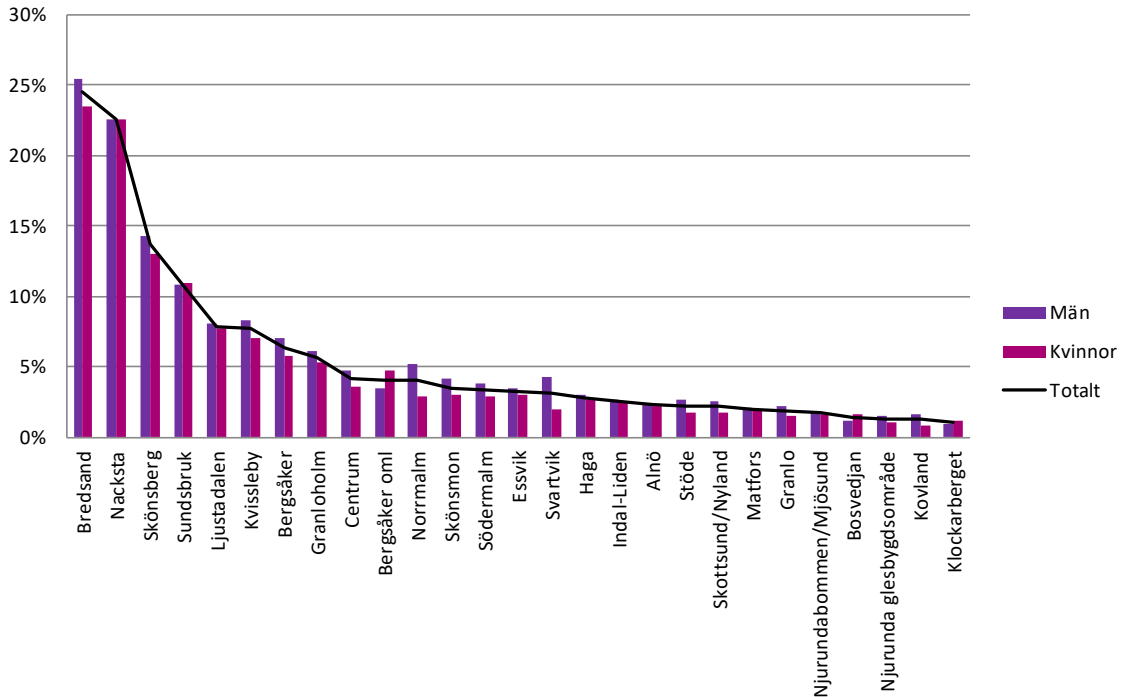
Medianinkomsten i kommunen, netto, är 222 160 kr. I nio av 31 undersökta bostadsområden är medianinkomsten lägre än den för kommunen i helhet. Den högsta medianinkomsten återfinns i Sidsjö-Böle, med 273 000 kr per år, följt av Alnö och Skottsund/Nyland. Den lägsta återfinns i Nacksta, med 159 000 kr per år. Avseende skillnader mellan kvinnor och män återfinns de mest jämlika inkomsterna i Nacksta (som dock i kronor sett är de lägsta i kommunen). Kvinnornas inkomster motsvarar i Nacksta 90 procent av männens. I Essvik är kvinnornas andel av männens inkomst 75 procent, vilket är den största skillnaden mellan kvinnor och mäns inkomster i Sundsvall.

Med ”medianinkomst” avses den lön som finns i mitten av spannet av samtliga löner som undersöks, i detta fall i vardera bostadsområde. Lönen som beskrivs är nettoinkomst.

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd är en variabel som indikerar på risken att hamna i utanförskap, där utanförskapet i detta fall definieras som andelen av befolkningen i arbetsför ålder som försörjs av bidrag.²⁰

Andel av befolkningen som ingår i hushåll med ekonomiskt bistånd, år 2015

Figur 4 visar andel av befolkningen per område som ingår i ett hushåll med ekonomiskt bistånd år 2015. Notera att uppgifterna avser om hushållet någon gång under året haft ekonomiskt bistånd och inte nödvändigtvis hela året. Källa: SCB

Andelen mottagare av ekonomiskt bistånd bland hushållen i Sundsvall totalt är drygt fem procent²¹ Den största andelen återfinns i Bredsand, 25 procent, följt av Nacksta, 23 procent, Skönsberg, 14 procent, och Sundsbruk, elva procent. I kommunen som helhet är andelen hushåll med biståndsmottagande män, sex procent, något högre än för kvinnor, fem procent.

²⁰ Ekonomifakta. <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Integration/Flyktinginvandring/> 2018-03-22

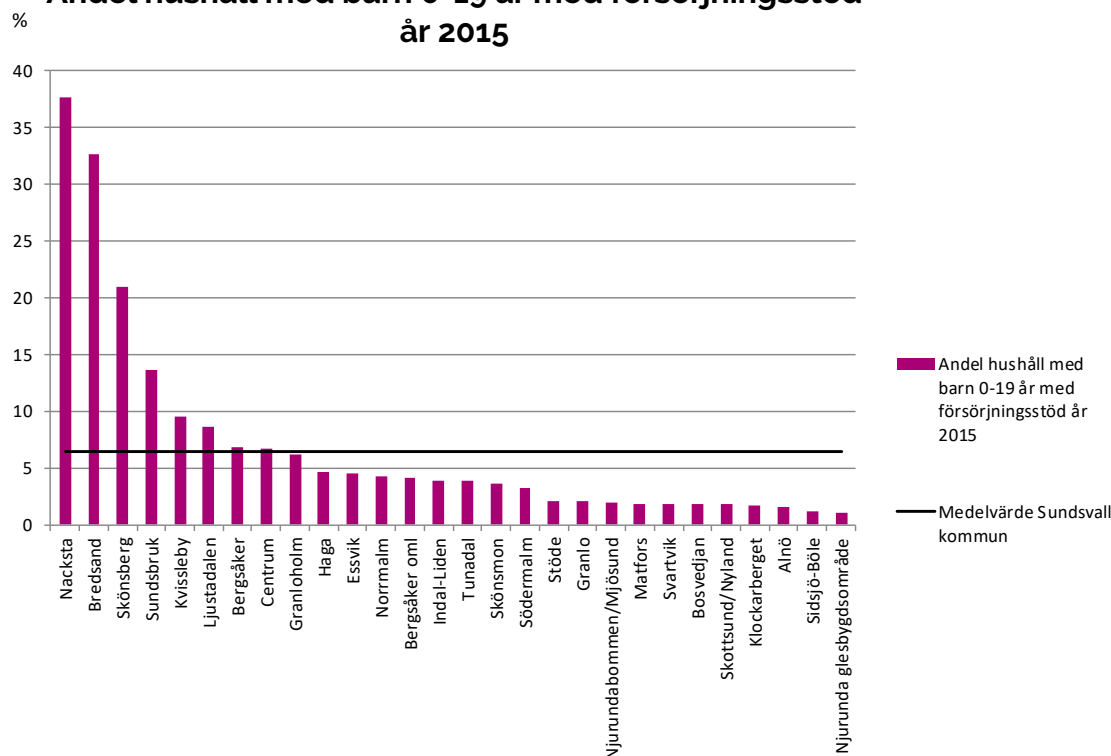
²¹ SCB 2015

mostphotos.se

”Andelen mottagare av ekonomiskt bistånd bland hushållen i Sundsvall totalt är drygt fem procent.”

Andel hushåll med barn 0-19 år med försörjningsstöd år 2015

Figur 5 avser andel hushåll över 20 år med barn 0-19 år som haft ekonomiskt bistånd någon gång under året. Innehållande både sammanboende och gifta som har hemmaboende barn 0-19 år, Oavsett storlek och längd på ekonomiskt bistånd. Områden med för få individer med ekonomiskt bistånd redovisas inte. Källa: SCB

Andelen hushåll med barn med ekonomiskt bistånd är sju procent i Sundsvall, vilket är likvärdigt med riket i genomsnitt.²² Skillnaderna mellan olika bostadsområden i Sundsvall är dock stora, vilket framgår av diagrammet ovan. I Nacksta och Bredsand är andelen 38 respektive 33 procent. Det finns områden där andelen barnfamiljer som uppbär ekonomiskt bistånd, är för liten för att redovisas och de återfinns därför inte i diagrammet ovan, till exempel Sidsjön och Kovland.

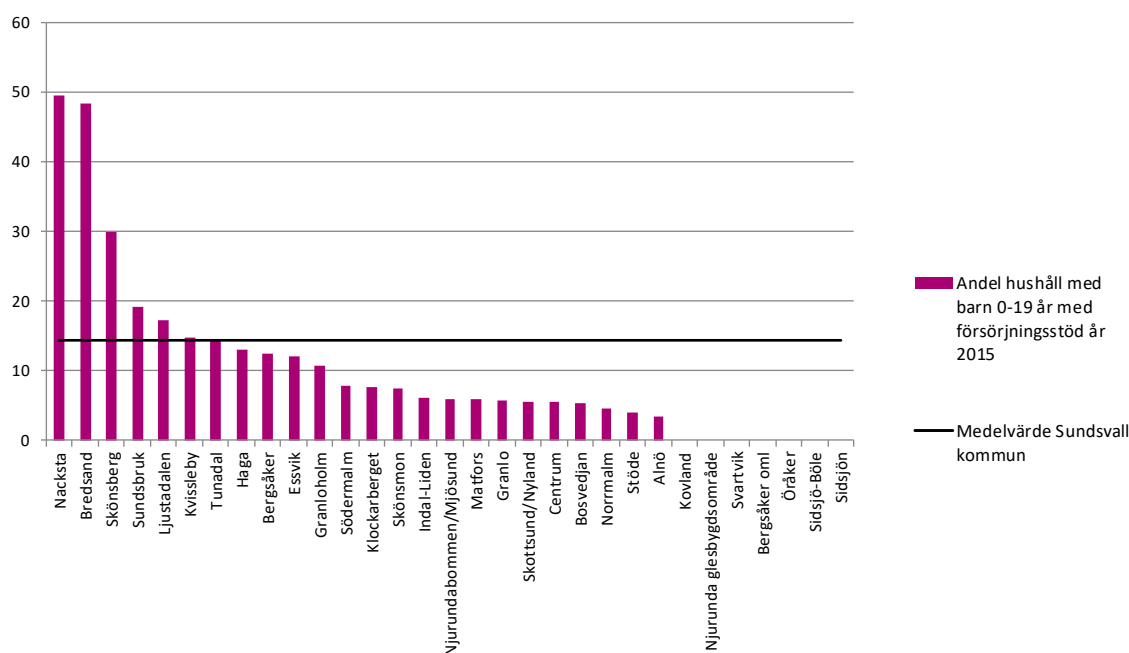
Siffror för Sundsvall på kommunnivå²³ för 2015 visar också att det är stor skillnad mellan andelen barn med svensk bakgrund och andelen barn med utländsk bakgrund som lever i ekonomiskt utsatta hushåll²⁴. Både i Sundsvall och i riket lever fyra procent barn med svensk bakgrund i ekonomiskt utsatta hushåll. I Sundsvall lever 34 procent av barnen med utländsk bakgrund i ekonomiskt utsatta hushåll, i riket är motsvarande siffra 27 procent. I Sundsvall utgör barn med utländsk bakgrund 20 procent av barnen, motsvarande siffra i riket är 31 procent.

22 Kolada. Barn i befolkningen som ingår i familjer med ekonomiskt bistånd 2016

23 Folkhälsomyndigheten. http://fohmapp.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/pxweb/sv/A_Folkhalsodata/A_Folkhalsodata_d3Barns_aBarnfattigdom/Barnfattigdom.px/table/tableViewLayout1/?rxid=c9d8283d-8362-4157-bc5b-cce5464def93 2018-04-05

24 Medekonomiskt utsatta menas hushåll med låg inkomst eller socialbidrag. Med låg inkomst menas lägsta utgiftsnivå baserad på den socialbidragsnorm som fastställdes på 1980-talet (med inflationsuppräknningar) och en norm för boendeutgifter.

Andel ensamhushåll med barn 0-19 år med försörjningsstöd år 2015

Figur 6 avser andelen ensamhushåll över 20 år med barn 0-19 år som haft ekonomiskt bistånd någon gång under året. Oavsett storlek och längd på ekonomiskt bistånd. Områden med för få individer med ekonomiskt bistånd redovisas inte. Källa: SCB

I Sundsvall är andelen ensamhushåll med barn som någon gång under 2015 haft ekonomiskt bistånd 14 procent. Skillnaderna mellan bostadsområden är stora. I Nacksta och Bredsand har nästan 50 procent av ensamhushållen haft ekonomiskt bistånd någon gång under 2015.

”I Sundsvall lever 34 procent av barnen med utländsk bakgrund i ekonomiskt utsatta hushåll.”

Skola

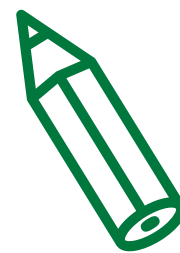
Skola

Alla elever i Sverige har enligt skollagen rätt till en likvärdig utbildning och skolan ska kompensera för elevers olika bakgrund och förutsättningar. Det finns starka samband mellan socioekonomisk bakgrund och barns betyg från grundskolan. Låga eller ofullständiga betyg är fem till sex gånger vanligare bland barn från arbetarhem jämfört med barn till högre tjänstemän.²⁵ Låga eller ofullständiga slutbetyg från årskurs 9 ökar risken för framtida psykosociala problem.²⁶

Elever med svensk bakgrund har i genomsnitt bättre betyg än elever med utländsk bakgrund. Skillnaderna beror dock snarare på sociala skillnader än på den utländska bakgrunden.²⁷ Möjligheterna att lyckas i skolan är begränsade för barn som är äldre än sju år då de kommer till Sverige, har föräldrar med sämre socioekonomiska förhållanden, inte har deltagit i förskoleverksamhet, är ensamkommande flyktingar eller kommer från Afrika och i viss mån Asien.²⁸

Utöver skolresultaten i sig är skolan viktig då den är en arena där barn spenderar stor del av sin tid under sin uppväxt. Den är därför en central plats i barns sociala liv och betydelsefull för skapandet av identitet och gemenskap. Närvaro i skolan är viktigt då skolfrånvaro ofta är en indikation på att ett barn eller ung person inte mår bra.²⁹

”Det finns starka samband mellan socioekonomisk bakgrund och barns betyg från grundskolan.”

25 Socialstyrelsen 2010, 2010

26 Ibid

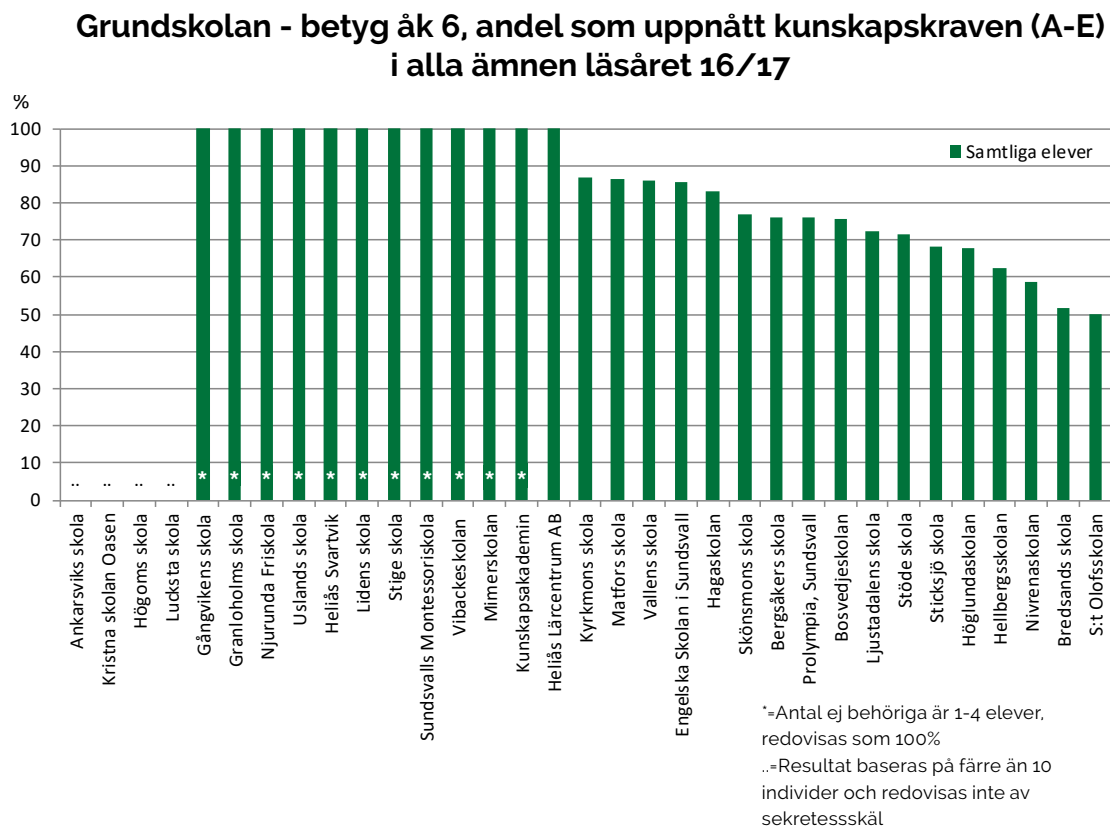
27 Statistiska Centralbyrån, "Barn, boendesegregation och skolresultat", 2007

28 Ibid. Det är värt att påpeka att i de två sistnämnda grupperna är den genomsnittliga åldern vid invandringen betydligt högre än för andra grupper av utrikes födda elever, vilket innebär att dessa elever i praktiken har mindre tid på sig att klara skolan.

29 Sveriges Kommuner och Landsting. "Vänd frånvaro till närvaro", 2013.

Betyg i årskurs 6

Det finns tydliga samband mellan skolresultat i årskurs 6 och gymnasiebehörighet i årskurs 9. Låga betyg i årskurs 6 minskar sannolikheten att uppnå grundläggande gymnasiebehörighet i årskurs 9.³⁰

Figur 6 visar andel av elever som uppnått kunskapskraven i årskurs 6 läsåret 16/17 i respektive skola.
Källa: Skolverket.

I tolv av Sundsvalls skolor når 100 procent av eleverna i årskurs 6, kunskapskraven i alla ämnen. Genomsnittet i kommunen ligger på 79 procent, 81 procent för flickor och 74 procent för pojkar.

Gymnasiebehörighet

Det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och hälsa, och betygen i grundskolans årskurs 9 är av avgörande betydelse för skolelevens benägenhet att studera vidare.³¹

³⁰ Sveriges Kommuner och Landsting, "Sambandsanalys av skolresultat", 2017

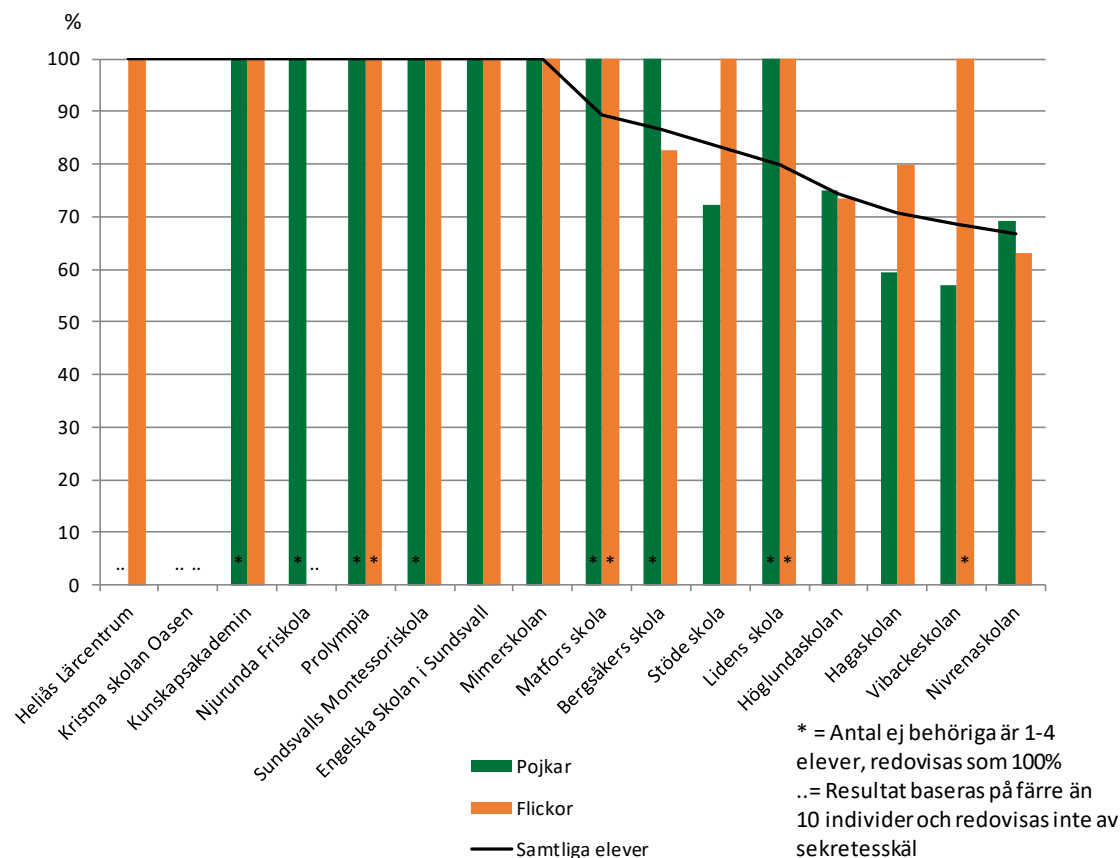
³¹ Folkhälsomyndigheten <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/folkhalsans-utveckling/livsvillkor/gymnasiebehorighet/> 2018-04-05

Ankarsviks skola. Foto: Båndsvalles kommun

”Det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och hälsa.”

Andel elever behöriga till yrkesprogram läsåret 16/17

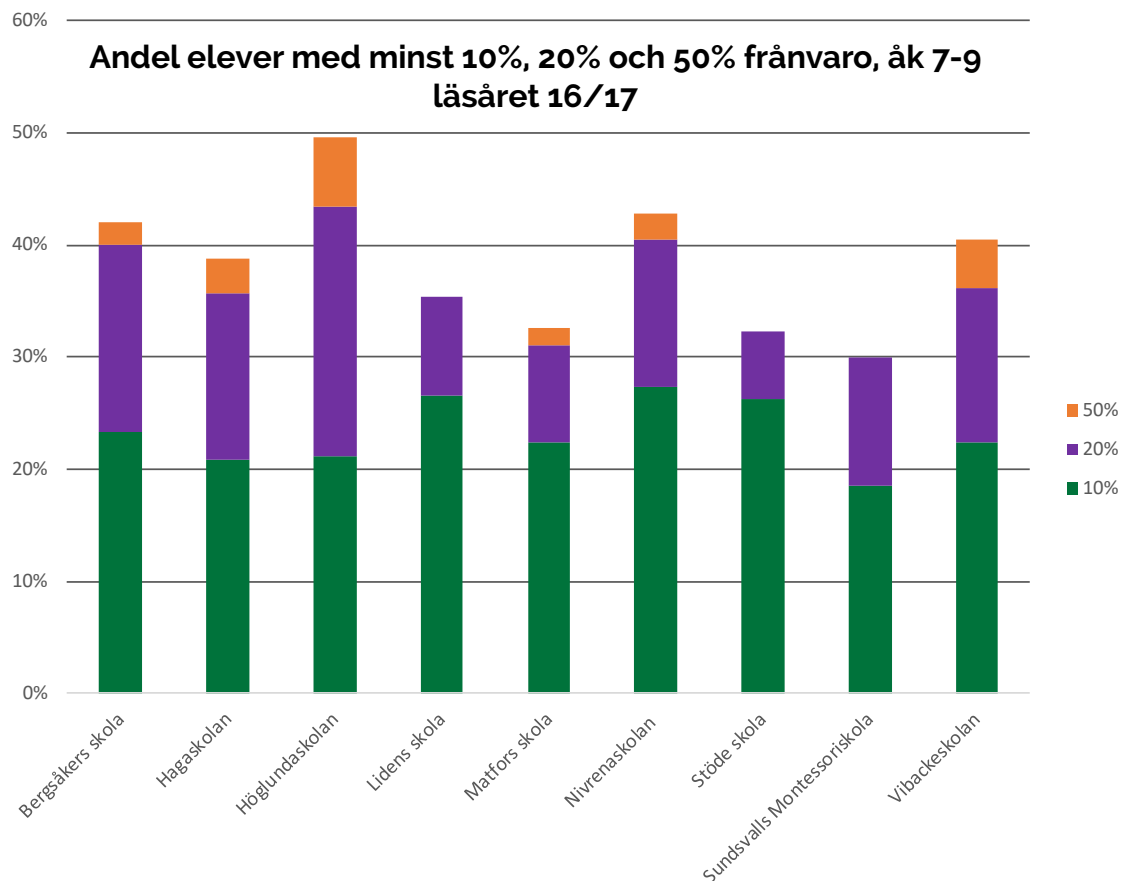
Figur 7 visar andel elever behöriga till yrkesprogram läsåret 16/17 per skola. För skolor där antalet icke behöriga är få redovisas inget värde. Källa: Skolverket.

Andel elever i årkurs 9 med gymnasiebehörighet till gymnasiets yrkesprogram³² varierar från 67 procent upp till 100 procent. Skillnaderna mellan flickor och pojkar är stora på Bergsåkers skola, Stöde skola, Hagaskolan och Vibackeskolan. Genomsnittet är 82 procent för samtliga elever i kommunen. De skolor som ligger under kommungenomsnittet är Lidens skola, Höglundaskolan, Hagaskolan, Vibackeskolan och Nivrenaskolan.

³² För behörighet till yrkesprogram på gymnasiet krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik och minst fem andra ämnen från grundskolan. För behörighet till högskoleförberedande program krävs samma gällande svenska, engelska och matematik men minst nio andra ämnen från grundskolan

Skolfrånvaro

Att jobba med närvaro i skolan är viktigt då skolfrånvaro ofta är en indikation på att ett barn eller ung person inte mår bra. Barn och unga som inte är närvarande i skolan riskerar att inte tillgodogöra sig skolans kunskapskrav.

Figur 8 visar andel elever med olika grad av skolfrånvaro per kommunal skola. Källa: Sundsvalls kommun.

Ovan redovisas skolfrånvaron uppdelat på andel elever som har tio procent frånvaro eller mer, 20 procent frånvaro eller mer samt 50 procent frånvaro eller mer.³³

Tio procent frånvaro eller mer motsvarar en frånvaro på en halv dag i veckan eller mer. På alla skolor har minst 30 procent av eleverna tio procent frånvaro eller mer. Det motsvarar nästan en tredjedel av eleverna. På de skolor med högst andel elever som har tio procent frånvaro eller mer ligger andelen på mellan 40 och 50 procent. Dessa skolor är Höglundaskolan, Nivrenaskolan, Bergsåkers skola och Vibackeskolan. På Höglundaskolan, som ligger högst, är hälften av eleverna frånvarande en dag i veckan eller mer.

Noterbart är att de skolor som har hög andel elever med tio procent frånvaro eller mer också tenderar att ha hög andel elever med 20 och 50 procent frånvaro eller mer.

³³ Notera att elever som har 50 procent frånvaro eller mer även ingår i grupperna tio procent frånvaro och mer samt 20 procent frånvaro och mer och att elever med 20 procent frånvaro eller mer även ingår i gruppen tio procent frånvaro och mer.

Kränkningar och mobbning

Enligt LUPP-enkäten 2016 är det trivseln med stämningen i skolan som har starkast förklaringsvärde när det gäller hur nöjd man är med skolsituationen.

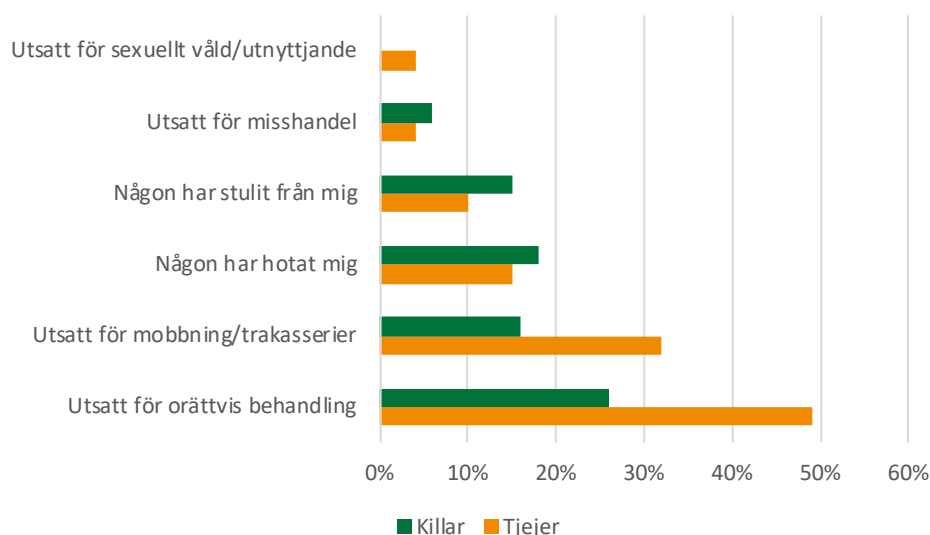
Bland högstadieungdomarna är det uppfattningen om att skolan agerar om en elev mobbar en annan som är viktig för att känna sig nöjd med sin skolsituation.³⁴

Förekomsten av mobbning är mer utbredd på högstadiet jämfört med gymnasiet. Av eleverna i årskurs 8 i Sundsvall svarar 48 procent det förekommer mobbning i deras skola och 25 procent att det förekommer sexuella trakasserier på skolan. 60 procent av eleverna upplever att skolan agerar om en elev mobbar en annan elev³⁵.

Nästan en fjärdedel (24 procent) av eleverna i årskurs 8 och en femtedel (20 procent) av eleverna år 2 på gymnasiet i Sundsvall, svarar att de själva åtminstone någon gång det senaste halvåret har utsatts för mobbning, utfrysning eller trakasserier.

Könsuppdelad statistik finns endast på länsnivå och svarsfördelningen för länets killar och tjejer visar att det inte enbart är stora skillnader mellan könen utan att det är betydligt vanligare att tjejer på högstadiet utsätts för mobbning och trakasserier jämfört med tjejer på gymnasiet. I högstadiet svarar 32 procent av tjejerna och 16 procent av killarna att de blivit utsatta för mobbning/trakasserier. I gymnasiet är motsvarande siffra 22 procent för tjejerna och tolv procent för killarna. Nedan redovisas svaren från högstadiet.³⁶

Utsatthet för hot, våld, trakasserier och orättvis behandling. Västernorrlands län, åk 8, 2015

Figur 9 visar andelen tjejer respektive killar i årskurs 8 i Västernorrlands län som år 2015 svarar att de det senaste halvåret har utsatts för hot, våld, trakasserier och/eller orättvis behandling. Källa: Ungdomsenkäten LUPP, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015.

34 Kommunförbundet FoU Västernorrland, "Ungdomar i Sundsvall – åsikter och attityder", LUPP – Lokal uppföljning av ungdomspolitikerna, 2016.

35 17 procent av eleverna svarade "vet ej" på frågan om skolan agerar om en elev mobbar en annan elev.

36 Kommunförbundet FoU Västernorrland, "Ungdomar i Sundsvall – åsikter och attityder", LUPP – Lokal uppföljning av ungdomspolitikerna, 2016.

mostphotos.se

“Förekomsten av mobbning är mer utbredd i högstadiet än i gymnasiet.”

A photograph of two elderly women in a kitchen. The woman on the left, with short white hair and glasses, is smiling and holding a white mug with blue floral designs. She wears a grey cardigan over a purple and blue patterned scarf. The woman on the right, also with white hair and glasses, is focused on cutting vegetables on a wooden cutting board. She wears a blue patterned jacket. The cutting board contains a red bell pepper, a tomato, and sliced cucumbers. The background shows a kitchen with white cabinets and a sink.

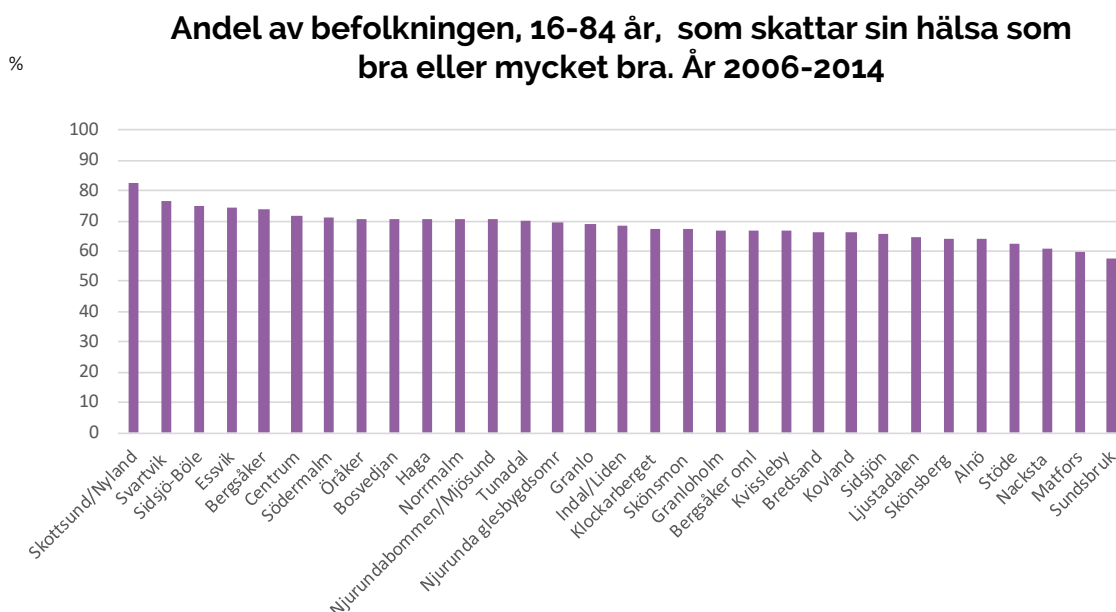
**Hälsa,
levnadsvanor
och livsvillkor**

Hälsa, levnadsvanor och livsvillkor

Hälsan i en befolkning beror på många olika faktorer och kan ses som resultatet av ett samspel mellan individ och samhälle. De faktorer som beskriver hälsa delas ofta in i levnadsvanor och livsvillkor.³⁷ Levnadsvanor är till exempel hur vi mår, motionerar och sover. Livsvillkor handlar om våra villkor och möjligheter, såsom uppväxtförhållanden, utbildningsmöjligheter, arbete, försörjning och boende.³⁸ Goda livsvillkor för alla ökar förutsättningarna att göra hälsosamma val och leva hälsosamma liv.³⁹ Att leva i ett socioekonomiskt svagt bostadsområde visar samband med flera olika hälsoutfall, t.ex. sämre självskattad hälsa.⁴⁰

Självskattad hälsa

Figur 10 visar andel av befolkningen per område 16-84 år som skattat sin hälsa som bara eller mycket bra. Källa: Hälsa på lika villkor, Region Västernorrland 2006-2014.

69 procent av befolkningen i genomsnitt i Sundsvall bedömer sin hälsa som bra eller mycket bra, 71 procent av männen och 68 procent av kvinnorna i Sundsvall. Det finns dock en variation mellan kommunens olika geografiska områden. Det område i kommunen där flest invånare skattar sin hälsa högt är i Skottsund/Nyland där i genomsnitt 83 procent av den vuxna befolkningen anser att deras hälsa är bra eller mycket bra. I Matfors och Sundsbruk finner vi den del av kommunens befolkning där lägst andel skattar sin hälsa som bra eller mycket bra, 60 procent respektive 58 procent.

Enligt LUPP-enkäten 2016 anser sig 80 procent av eleverna i årskurs åtta i Sundsvall ha en bra eller mycket bra hälsa. Andelen flickor med bra eller mycket bra hälsa är 73 procent och andelen pojkar är 87. Andelen flickor som anger en dålig eller mycket dålig hälsa är tio procent att jämföra med pojkarna där tre procent anger detsamma.

37 Folkhälsans utveckling. Årsrapport 2018. Folkhälsomyndigheten

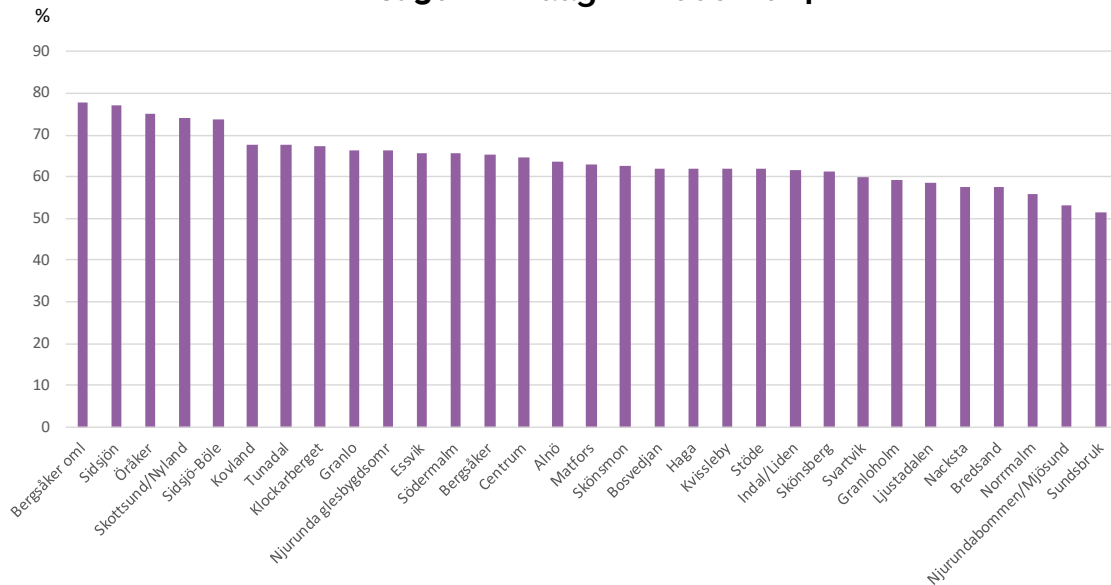
38 Jämlikhetsrapporten 2017. Skillnader i livsvillkor i Göteborg

39 Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa. Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa. SOU 2017:47

40 Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa. Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa. SOU 2017:47

Fysisk aktivitet

Andel befolkningen, 16-84 år, som är fysiskt aktiva minst 30 min/dag. År 2006-2014

Figur 11 visar andel av befolkningen 16-84 år per område som angett att de är fysiskt aktiva minst 30 minuter om dagen. Källa: Hälsa på lika villkor, Region Västerbotten 2006-2014.

64 procent av befolkningen i Sundsvall, 63 procent av kvinnorna och 67 procent av männen uppger att de är fysiskt aktiva minst 30 minuter per dag. I området Bergsåker med omland uppger hela 78 procent en fysisk aktivitet på minst 30 minuter per dag, även i Sidsjön, Öråker, Skottsund/Nyland samt Sidsjö-Böle uppger över 70 procent detsamma. Lägst andel fysiskt aktiva hittar vi i Sundsbruk samt i Njurundabommen/Mjösund där knappt 50 procent når upp till rekommendationen.

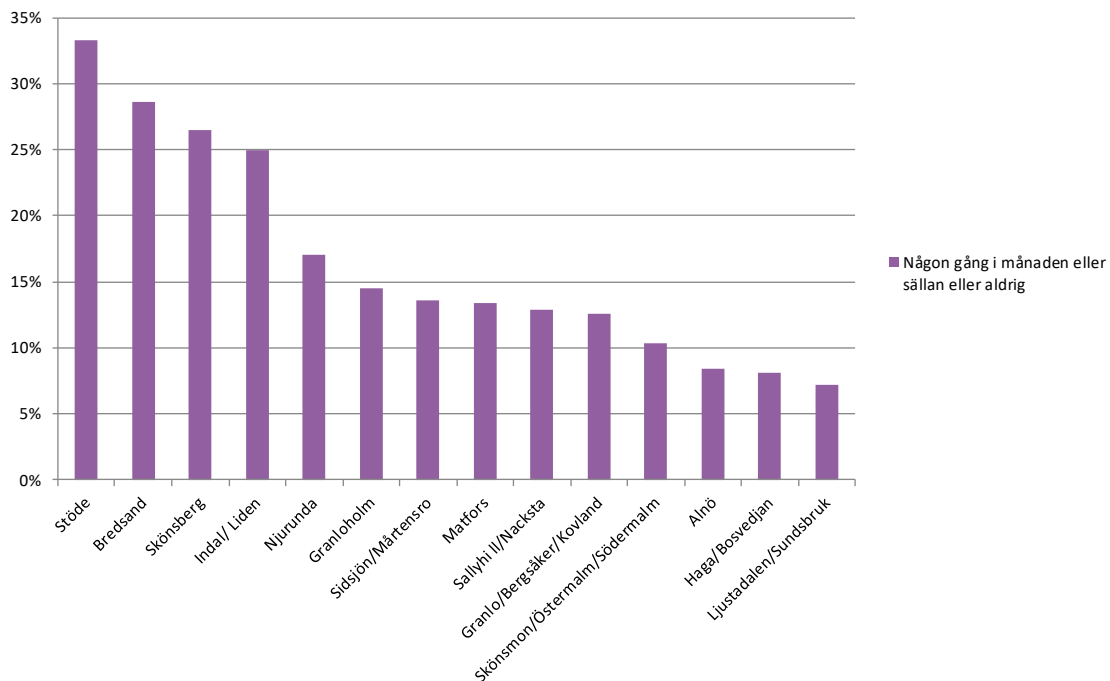
Noterbart är att bland annat Norrmalm, som är ett område med många äldre, som behöver fysisk aktivitet för att bibehålla olika fysiska funktioner, ligger lågt i aktivitetsnivå.

Diagrammet ovan baseras på tre hopslagna undersökningar. Sett till den enskilda undersökningen som gjordes 2014 ses på länsnivå att yngre är mer aktiva än äldre och att män är aktivare än kvinnor. Nio procent fler män än kvinnor i Sundsvall, 73 procent respektive 64 procent, uppnådde den rekommenderade aktivitetsnivån, motsvarande 30 minuter per dag år 2014.

”64 procent av befolkningen i Sundsvall uppger att de är fysiskt aktiva minst 30 minuter per dag.”

Låg grad av fysisk aktivitet. Åk 8 år 2015

Figur 12 visar andelen elever i årskurs 8 som angett "Någon gång i månaden eller sällan eller aldrig" på frågan "Hur ofta brukar du träna så att du blir andfädd eller svettas?". Källa: Ungdomsenkäten Lupp, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015.

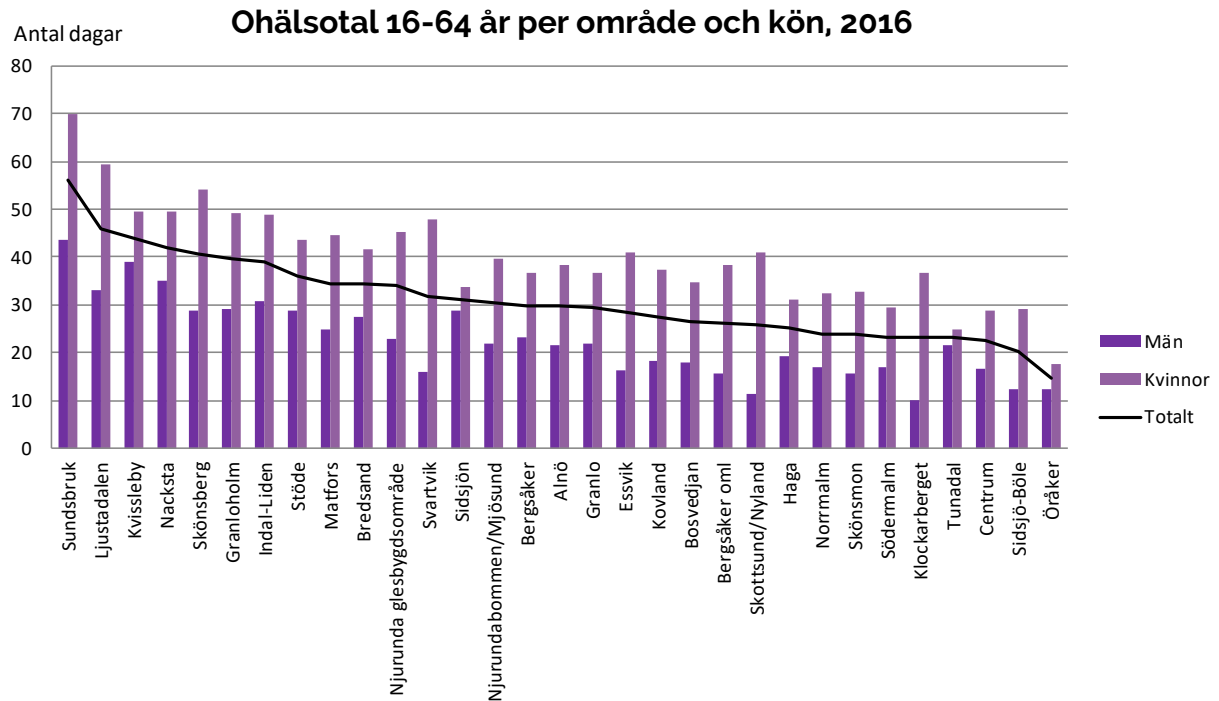
Stöde och Bredsand är de områden i Sundsvall där störst andel elever uppger att de endast är fysiskt aktiva någon gång i månaden eller ännu mer sällan, 33 respektive 29 procent av eleverna. Resultaten bygger på självskattning. Den rekommenderade aktivitetsnivån för barn och ungas rörelse är cirka 60 minuter per dag.⁴¹

41 Rekommendation är framtagen av Yrkesföreningar för Fysisk Aktivitet och antagna av Svenska Läkarsällskapet 2016-02-01 samt av Svenska Barnläkarföreningen 2015-11-15.

”Den rekommenderade nivån för barn och ungas rörelse är cirka 60 minuter per dag.”

Ohälsotal

Figur 13 visar ohälsotal per område och kön. Källa: SCB 2016.

Ohälsotalet är ett mått på antalet utbetalade ersättningsdagar från Försäkringskassan. Det genomsnittliga antalet sjukdagar för befolkningen 16-64 år i Sundsvall är 32 dagar per år, 24 dagar för män och 41 dagar för kvinnor.

Uppdelat på bostadsområdena i Sundsvall är det stora skillnader i antalet ohälsodagar. Det är också stora skillnader mellan män och kvinnor i samma bostadsområden men även mellan olika områden. Sundsbruk är det område i Sundsvall där både män och kvinnor har det högsta antalet ohälsodagar tätt följt av Ljustadalen och Kvissleby, Nacksta och Skönsberg. I centrum, Sidsjö-Böle och Öråker är ohälsotalet är som lägst.

mostphotos.se

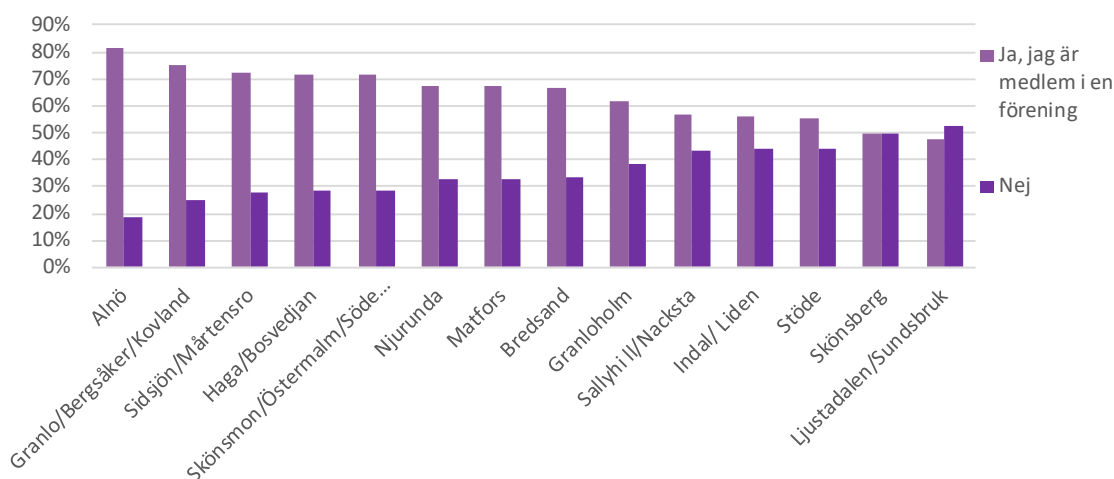
**”För att ett samhälle
ska fungera krävs
social sammanhållning.”**

Socialt deltagande

För att ett samhälle ska kunna fungera krävs social sammanhållning, ett socialt ”kontrakt”. Något som håller samman människor som inte annars har några relationer till varandra. Social sammanhållning är viktig för människors delaktighet, hälsa, upplevda livskvalitet, och tillit. Finns social sammanhållning ökar människors känsla av trygghet samtidigt som risken för social oro och konflikter mellan olika grupper minskar. Den sociala sammanhållningen stärks genom tillgång till sociala och kulturella resurser, möjlighet att delta i samhället och möjlighet att påverka sitt liv samt att känna tillhörighet till där man bor och verkar.⁴²

I Hälsa på lika villkor 2014 konstateras att 25 procent av invånarna i Västernorrland inte anses delta i aktiviteter.⁴³ De yngre åldersgrupperna deltar i högre grad i aktiviteter än äldre, i fallande skala. Åldersgruppen 16-29 år är mest delaktiga, 30-64 mindre delaktiga än föregående grupp och 65-84 är minst delaktiga i aktiviteter. Kvinnor deltar i mer aktiviteter än män. I Sundsvall specifikt var det 21 procent kvinnor och 24 procent män, i åldrarna 16-84 år, som ej deltar i aktiviteter.⁴⁴

Är du medlem i någon förening? Åk 8, år 2015

Figur 14 visar andel elever i årkurs 8 år 2015 som angett respektive svarsalternativ på frågan "Är du medlem i någon förening?". Källa: Ungdomsenkäten Lupp, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015.

Beträffande medlemskap i förening bland ungdomar i årskurs 8 är andelen hög i flera områden, men variationen mellan områdena är stor. Högst andel finns på Alnö och lägst i Ljustadalen/Sundsbruk.

42 Jämlikhetsrapporten 2017. Skillnader i livsvillkor i Göteborg. Göteborgs stad.

43 Region Västernorrland 2014. Definitionen av att inte vara delaktig, är i den undersökningen, att delta i en aktivitet eller mindre. Aktiviteterna de svarande väljer mellan är: Studiecirkel/kurs på arbetsplats, Fackföreningsmöte eller annat föreningsmöte, Teater/bio, Konstutställning/museum, Religiös sammankomst, Sporttillställning, Skrivit i blogg eller insändare i tidning/tidskrift, Demonstration av något slag, Offentlig tillställning t.ex. danstillställning, marknadsbesök eller liknande, Större släktsammankomst, Privat fest, Följt sociala nätverkssajter på internet, Skrivit inlägg, deltagit i diskussioner eller spelat med andra på internet, Inget av ovanstående.

44 Region Västernorrland, Hälsa på lika villkor 2014

Valdeltagande

Valdeltagandet är ett mått på människors makt, delaktighet och inflytande, och används därför som indikator för demokratisk delaktighet. Det finns samband mellan demokratisk delaktighet och självskattad hälsa, där grupper med ett högt valdeltagande också anger en hög självskattad hälsa och tvärtom.⁴⁵ Unga kvinnor har ett högre valdeltagande än unga män i de allmänna valen. Högutbildade har ett högre valdeltagande än lågutbildade, även inom gruppen unga.⁴⁶

I 23 av kommunens 53 valdistrikt är valdeltagandet i kommunvalet lägre än riksgenomsnittet⁴⁷. Valdistriktens indelning motsvarar inte exakt den områdesindelning som till stor del använts i denna rapport. De områden som anges är därför de valdistriktsindelningar som vi har i Sundsvall.⁴⁸ De områden som hade det lägsta valdeltagandet är Bredsand, Ljustadalen, Sundsbruk, Skönsberg (den ”nedre delen”), Nacksta och en del av Centrum (området kring Mittuniversitetet). Allra lägst valdeltagande i kommunen är i en del av Nacksta (Nacksta Ö) och i Skönsberg.⁴⁹ Områden med högst valdeltagande är Alnö och Sidsjö-Böle.

”Det finns ett samband mellan demokratisk delaktighet och självskattad hälsa.”

45 Statens folkhälsoinstitut. S 20. Delaktighet och inflytande i samhället. Kunskapsunderlag för Folkhälsopolitisk rapport 2010.

46 Ibid. S 42.

47 Riksgenomsnittet för deltagande i val till kommunfullmäktige var 82,8 procent. SCB 2014

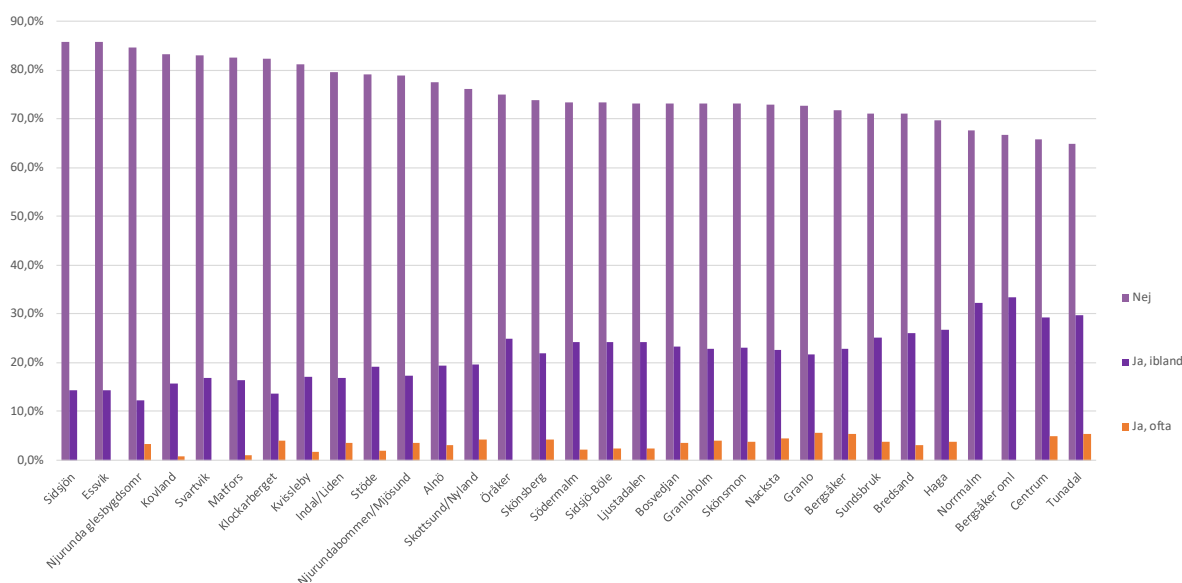
48 Valkretsnamn i samma ordning som områdena redogörs för ovan: Njurunda N, Skön-Fillan, Skön-Finsta, Skön-Heffners, Nacksta V, Nacksta Ö, Västermalm N. Källa: Koncernstabens egen information.

49 Valdeltagandet i kommunvalet var 67,71 procent i Nacksta respektive 68,97 procent i Skönsberg. SCB 2014

Trygghet

Trygghet och otrygghet handlar om en känsla inför framtiden, inför vad som kan hända. Den som känner sig trygg är inte orolig för vad som kan hända medan den som är otrygg är osäker och rädd inför det som väntar. Det handlar om känslor inför vad som kan hända när man rör sig utanför bostaden, på gården, gatan, i parken eller på torget. Och framför allt handlar otryggheten om vad som kan hända när man rör sig ute under den mörka delen av dygnet. Få människor är rädda för att röra sig utomhus dagtid. Otryggheten har en relation till brott. Det handlar om våld, rån, hot och inbrottsrisk. Men det är inget enkelt samband så att där riskerna är störst är också otryggheten alltid det. Kvinnor är i allmänhet kraftigt överrepresenterade bland dem som känner otrygghet. Också äldre och människor med utrikes bakgrund är kraftigt överrepresenterade. Tryggheten är också högre i småhus jämfört med flerbostadshus.⁵⁰

Andel personer 16-84 år, som avstår från att gå ut ensam av rädsla för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad. År 2006-2014

Figur 15 visar andel av befolkningen per område 16-84 år angett respektive svarsalternativ på frågan "Händer det att du avstår från att gå ut ensam av rädsla för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad?". Källa: Hälsa på lika villkor, Region Västernorrland 2006-2014.

63 procent av kvinnorna och 90 procent av männen i Sundsvall, i åldern 16-84 år, uppger att de inte avstår från att gå ut ensam av rädsla att bli överfallen eller ofredad. Det ger ett genomsnitt på 75 procent. Omvänt uppger 32 procent av kvinnorna att de ibland, och fem procent att de ofta undviker att gå ut ensam. Det finns en variation mellan kommunens olika geografiska områden där vi, kan se att befolkningen i Sidsjön, Essvik och Njurunda glesbygdsområde upplever sig mest trygg. I andra skalan finner vi Tunadal, Centrum och Bergsåkers omland, där fler uppger att de avstår från att gå ut på grund av rädsla att bli utsatt för något.

I LUPP-enkäten från 2016 svarar elever i årskurs åtta på hur ofta de känner trygghet i sitt bostadsområde. Totalt sett anger 54 procent av eleverna att de alltid känner sig trygga i sitt bostadsområde. Det är skillnad mellan pojkar och flickor där 63 procent av pojkarna och 54 procent av flickorna uppger sig känna trygghet i sitt bostadsområde.

50 Göteborgs stad. <http://stadsutveckling.socialhallbarhet.se/trygghet-och-oppnenhet/> 2018-04-05

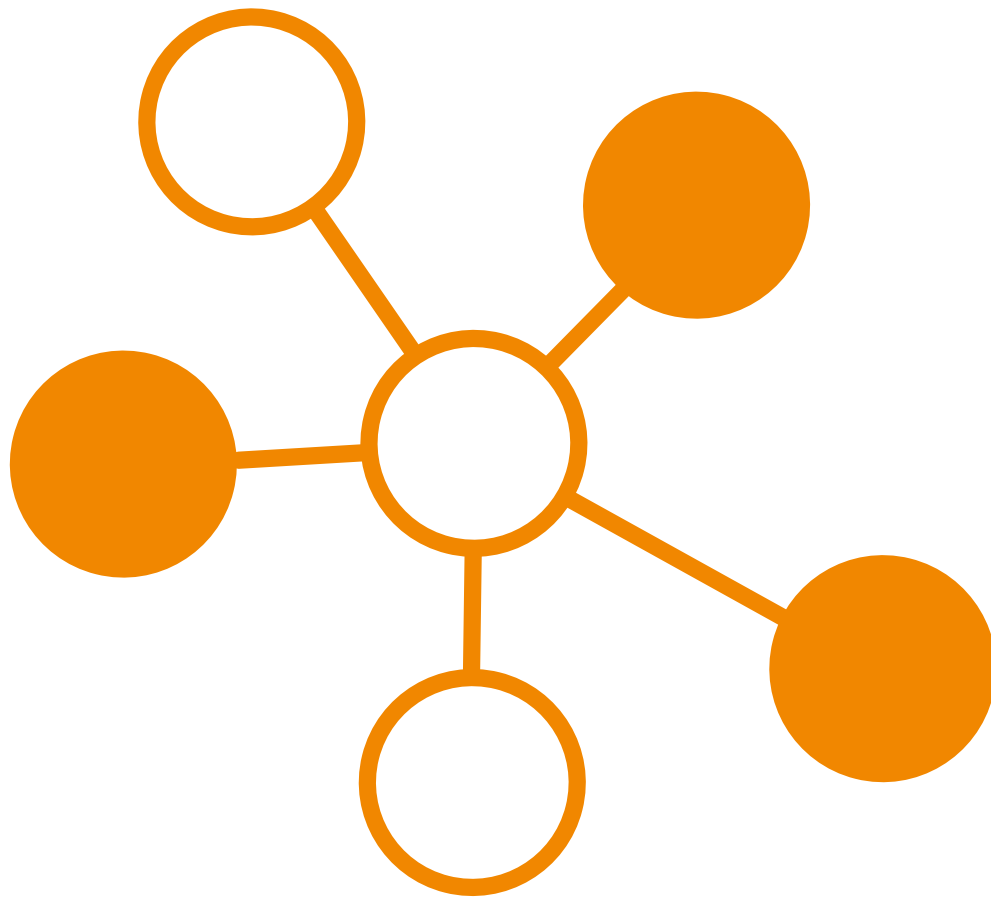

mostphotos.se

”Kvinnor är i allmänhet kraftigt överrepresenterade bland dem som känner otrygghet.”

Den sociala kompassen

**”Den sociala kompassen
ger en bild över det
socioekonomiska
landskapet i Sundsvall.”**

Den sociala kompassen

För att komplettera och ge en överblick över det socioekonomiska landskapet i Sundsvall anlätades företaget Statisticon. Deras framtagna modell, SEKOM⁵¹, grupperar bostadsområden som är lika ur socioekonomiska och demografiska aspekter. Resultatet av deras analys blir en karta eller en social kompass som tar sin utgångspunkt i nio utvalda variabler.

Följande variabler har ingått i analysen:

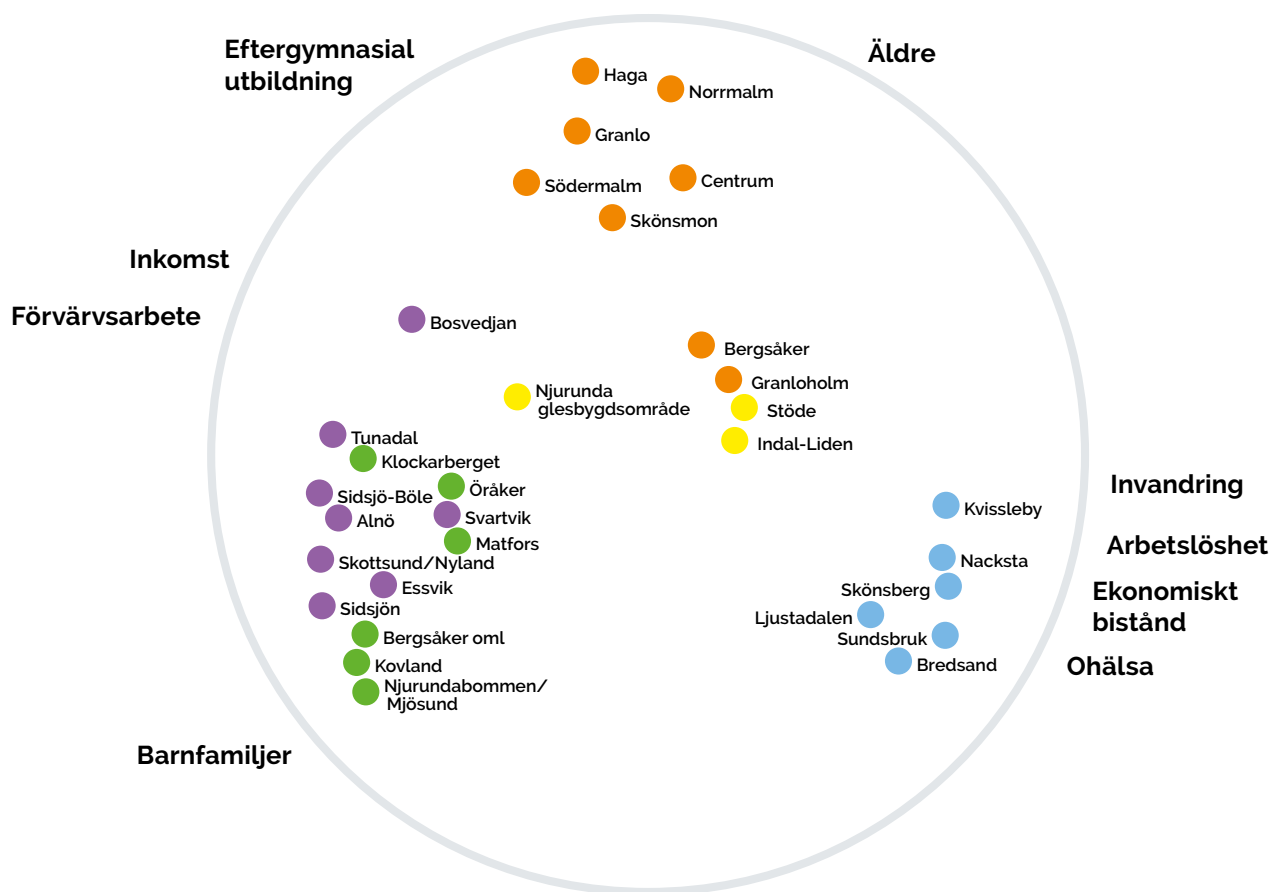
- **Arbetslöshet** (andel öppet arbetslösa i åldern 20–64 år)
- **Ekonomiskt bistånd** (andel invånare med ekonomiskt bistånd)
- **Ohälsa** (genomsnittligt antal sjukdagar per invånare)
- **Förvärvsarbete** (andel förvärvsarbetande i åldern 20–64 år)
- **Inkomst** (hushållens sammanräknade disponibla medianinkomst)
- **Eftergymnasial utbildning** (andel invånare med eftergymnasial utbildning)
- **Invandring** (andelen invånare födda utanför EU⁵²)
- **Barnfamiljer** (antal unga (0–19 år) i förhållande till befolkningen i arbetsför ålder (20–64 år))
- **Äldre** (antalet äldre (65 år+) i förhållande till befolkning i arbetsför ålder (20–64 år))

Bostadsområden som liknar varandra

Färgerna i kartan indikerar de olika klustren med delområden som uppvisar mest samhörighet med avssende på de i analysen ingående variablerna. Dessa variabler återfinns namngivna utanför den omgärdande cirkeln och är positionerade utifrån den riktning i vilken respektive variabel ändrar värde. Till exempel ökar hushållens inkomstnivå i västlig riktning respektive minskar i östlig. Likaså ökar andelen personer med eftergymnasial utbildning i nordlig riktning och minskar i sydlig. I det följande redogörs för vad som kännetecknar de olika områdena i termer av socioekonomi och demografi.

51 SEKOM (Socioekonomisk analys för kommuner) Statisticon AB 2018

52 Danmark, Finland, Island, Norge, Belgien, Bulgarien, Estland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Kroatien, Lettland, Litauen, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Nordirland, Tjeckien, Tjeckoslovakien, Tyskland, Ungern och Österrike.

Vi börjar resan i det *blå* området. Här bor cirka 19 800 personer, motsvarande 20 procent av kommunens befolkning. Arbetslöshet, det ekonomiska biståndet och ohälsotalet är högt. Andelen förvärvsarbetande är låg liksom arbetsinkomsten. Andelen födda utanför EU28 är hög. I området som löper i nord-sydlig riktning längs E4:an hittar vi Bredsand, Kvisseleby, Sundsbruk, Ljustadalen, Skönsberg och Nacksta. Här återfinns miljonprogrammets bostäder i Sundsvall.

Nästa stopp på resan är det *orange* området. Här befinner vi oss i kommunens mest centrala delar med cirka 35 000 invånare, motsvarande 36 procent av kommunens befolkning. Utmärkande för landskapet är den höga utbildningsnivån och en lägre ohälsa. Området har också förhållandevis få barnfamiljer. Bergsåker, Granlo, Granloholm, Haga, Skönsmon, Södermalm, Norrmalm och Centrum ligger här.

Nästa anhalt på resan är det *lila* området med 19 500 personer, motsvarande 20 procent av kommunens befolkning. Här bor människor med höga utbildnings- och inkomstnivåer. Barnfamiljerna är många och förvärvsgraden är hög. Ohälsotalet och det ekonomiska biståndet är lågt. Området består till stor del av centralt belägna villaområden.

Härnäst kommer vi till det *gröna* området som socioekonomiskt är närbeläget det lila. Skillnaden är dock en lägre utbildningsnivå, lägre arbetsinkomster samt låg invandring. Här bor 14 600 personer, motsvarande 15 procent av kommunens befolkning. Delområdena i denna grupp är av karaktären landsbygdsbelägen villaförort eller tätort. Kovland, Matfors, Klockarberget, Njurundabommen/Mjösund, Bergsåker oml och Öråker återfinns här.

Vi avslutar resan i det socioekonomiska område som är störst till ytan och minst befolkningsmässigt - det *gula* området. Här bor närmare 8 500 personer, motsvarande 9 procent av kommunens befolkning. Utbildningsnivån är låg, liksom andelen invånare födda utanför EU/EFTA. Ohälsotalet är högt, men den ekonomiska biståndsnivån är låg. Andelen äldre är hög. I landskapet hittar vi Njurunda glesbygdsområde, Stöde och Indal-Liden.

Tabell med variabelvärden

Tabellen nedan visar den grunddata som den sociala kompassen bygger på. Det vill säga varje variabels enskilda värde för varje bostadsområde.

Område SEKOM	Delområde	Andel öppet arbetslösa	Andel med ekonomiskt bistånd	Ohälsotal	Andel förvärvsarbetande	Arbetsinkomst (median)	Andel med eftergymnasial utbildning	Andel födda utanför EU28	Andel bef 0-19 år	Andel bef 65 år +
Lila	Sidsjö-Böle	3,7	0,2	20,2	88,0	273	58,2	4,1	30,4	13,2
Lila	Alnö	4,5	2,4	27,9	86,0	253	41,9	2,7	27,2	18,8
Lila	Skottсанд/Nyland	4,0	2,2	23,8	89,4	253	43,0	2,9	28,7	19,2
Lila	Tunadal	3,9	1,4	25,7	87,5	246	50,5	3,8	26,4	15,7
Lila	Sidsjön	3,6	1,1	29,6	86,7	245	43,6	1,4	29,1	10,8
Lila	Svartvik	6,1	3,2	28,8	83,4	244	35,5	3,4	29,0	12,2
Lila	Bosvedjan	4,4	1,4	25,6	85,5	242	44,8	4,8	23,6	22,8
Lila	Essvik	5,3	3,2	27,6	86,3	242	34,3	2,3	29,7	11,6
Grön	Klockarberget	5,1	1,0	24,0	85,2	249	36,4	1,5	25,3	21,0
Grön	Bergsåker oml	4,8	4,1	22,1	89,8	242	33,0	1,4	27,3	14,1
Grön	Njurundabommen/Mjösund	4,4	1,8	27,2	87,8	238	28,7	2,0	27,8	19,1
Grön	Kovland	4,5	1,2	27,8	88,8	235	31,8	1,7	26,8	18,1
Grön	Öråker	6,0	3,2	14,0	90,4	233	28,7	1,4	26,8	10,9
Grön	Matfors	4,9	2,0	33,3	85,3	232	32,1	1,7	25,4	20,6
Orange	Södermalm	5,9	3,3	21,7	83,8	237	48,2	5,4	20,1	16,4
Orange	Norrmalm	6,8	4,0	26,9	80,4	234	50,4	7,3	10,0	28,1
Orange	Haga	5,3	2,8	24,6	84,5	229	49,3	5,7	15,5	30,3
Orange	Granloholm	7,5	5,6	40,7	78,8	227	42,3	9,7	26,0	17,7
Orange	Granlo	5,5	1,9	27,8	84,1	227	43,8	3,7	15,8	31,3
Orange	Bergsåker	8,0	6,4	30,7	81,1	227	38,8	7,8	26,2	22,3
Orange	Skönsmon	6,6	3,6	23,6	84,2	222	35,6	4,4	18,8	20,8
Orange	Centrum	5,9	4,2	23,1	76,2	215	43,7	8,5	11,4	17,6
Gul	Njurunda glesbygdsområde	4,3	1,3	33,4	84,0	239	30,3	2,0	19,1	24,3
Gul	Stöde	7,1	2,2	35,9	81,3	207	24,5	2,6	20,8	26,0
Gul	Indal-Liden	6,1	2,6	40,3	83,1	205	23,0	1,5	20,8	26,6
Blå	Ljustadalen	9,5	7,8	47,5	75,4	209	23,6	9,2	26,2	18,0
Blå	Skönsberg	11,5	13,7	42,0	70,0	192	28,5	17,5	19,9	20,8
Blå	Sundsbruk	10,5	10,9	50,9	70,5	189	21,6	10,3	22,1	19,2
Blå	Bredsand	20,3	24,5	36,1	62,5	184	23,4	26,2	27,8	21,3
Blå	Kvissleby	13,3	7,7	47,5	68,6	170	23,1	7,1	19,1	32,8
Blå	Nacksta	16,3	22,5	43,6	55,9	159	32,4	27,8	20,5	22,1

Källor

Arbetsförmedlingen. (2016) *Arbetsmarknadsutsikter juni 2016*. <https://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Statistik-och-publikationer/Prognoser/Prognoser/Riket/2016-06-08-Arbetsmarknadsutsikter--juni-2016.html>

Arbetsförmedlingen. (2018) *Förklaring av arbetsförmedlingens statistik*. <https://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Statistik-och-publikationer/Statistik/Forklaring-av-statistiken.html>

Delegationen för unga till arbete. (2016) *Kraftsamling mot ungdomsarbetslösheten*.

Ekonomifakta. (2018) *Flyktinginvandring*. <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Integration/Flyktinginvandring/>

Folkhälsomyndigheten. (2018) *Barnfattigdom*. http://fohm-app.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/pxweb/sv/A_Folkhalsodata/A_Folkhalsodata__d3Barns__aBarnfattigdom/Barnfattigdom.px/table/tableViewLayout1/?rxid=c9d8283d-8362-4157-bc5b-cce5464def93 2018-04-05

Folkhälsomyndigheten. (2018) *Gymnasiebehörighet*. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/folkhalsans-utveckling/livsvillkor/gymnasiebehorighet/> 2018-04-05

Folkhälsomyndigheten. (2018) *Folkhälsans utveckling – livsvillkor*. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/folkhalsans-utveckling/livsvillkor/>

Folkhälsomyndigheten. (2018) *Folkhälsans utveckling, årsrapport 2018*.

Folkhälsomyndigheten. (2006) *Fysisk aktivitet och folkhälsa*.

Folkhälsomyndigheten. (2018) *Hälsoeffekter rökning*. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/alkohol-narkotika-dopning-tobak-och-spel-andts/tobak/halsoeffekter-rokning/>

Folkhälsomyndigheten. (2018) *Rekommendationer*. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/far/rekommendationer/>

Försäkringskassan. (2018) *Statistik om ohälsomätt*. <https://www.forsakringskassan.se/statistik/sjuk/ohalsomatt>

Göteborgs stad. (2017) *Skillnader i Livsvillkor i Göteborg*.

Göteborgs stad. (2018) *Trygghet och öppenhet*. <http://stadsutveckling.socialhallbarhet.se/trygghet-och-oppenhet/>

Kolada. (2016) *Barn i befolkningen som ingår i familjer med ekonomiskt bistånd*.

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. (2015) *Nationella folkhälsoenkäten* <https://www.folkhalsomyndigheten.se/globalassets/statistik-uppfoljning/enkater-undersokningar/nationella-folkhalsoenkaten/syfte-bakgrund-fragorna-hlv.pdf>

Kommunförbundet FoU Västernorrland. (2016) *Ungdomar i Sundsvall – åsikter och attityder*. Lokal uppföljning av ungdomspolitik

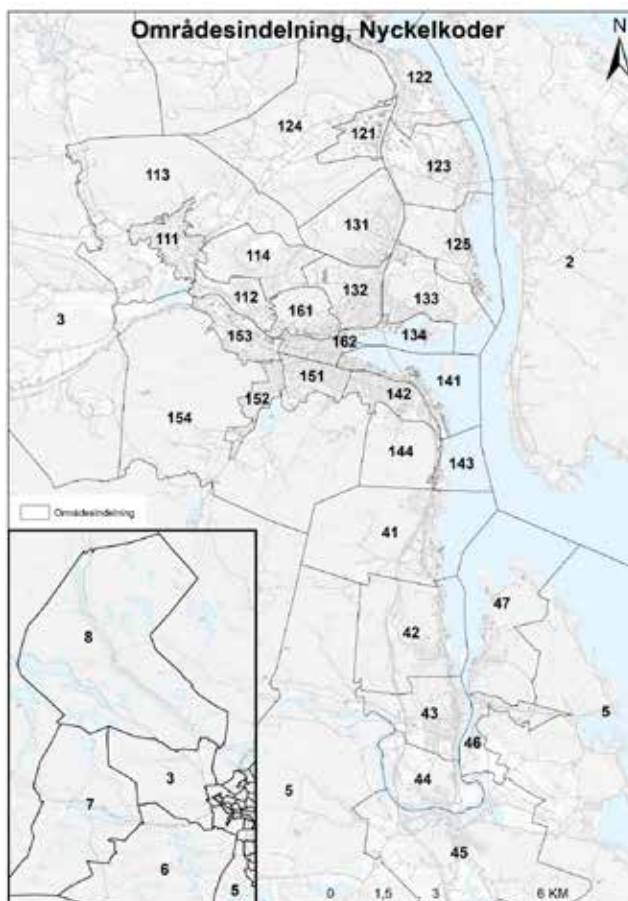
Region Västernorrland. (2014) *Hälsa på lika villkor*.

SCB. (2007) *Barn boende och boende segregation och skolresultat*

-
- SCB. (2015) *Fokus på näringsliv och arbetsmarknad, rapport 2015:2.*
- SCB. (2014) *Statistik för kommunfullmäktigeval 2014*
- Skolinspektionen. (2016) *Omfattande ogiltig frånvaro i Sveriges grundskolor.*
- Skolverket. (2017) *Siris – Skolverkets databas för kvalitet och resultat i skolan.*
- Socialstyrelsen. (2018) *Ekonomiskt bistånd, frågor och svar.*
- Socialstyrelsen. (2010) *Social rapport 2010.*
- SOU. (2016) *Det handlar om jämlik hälsa – Utgångspunkter för Kommissionens vidare arbete. 2016:55.*
- SOU. (2017) *Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa. Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa*
- Statens folkhälsoinstitut. (2010) *Delaktighet och inflytande i samhället. Kunskapsunderlag för Folkhälsopolitisk rapport 2010.*
- Statisticum AB. (2018) *Socioekonomisk analys för kommuner.* <https://www.socialstyrelsen.se/fragorochsvar/ekonomisktbistandpasvenska>
- Sundsvalls kommun. *Mål- och resursplan för 2017-2018 med plan för 2019-2020. S. 15-17.*
- Sveriges Kommuner och Landsting. (2017) *Sambandsanalys av skolresultat.*
- Sveriges Kommuner och Landsting. (2013) *Vänd frånvaro till närvaro*

Bilaga 1

Översiktskarta delområden

Områdesnamn, Nyckelkoder

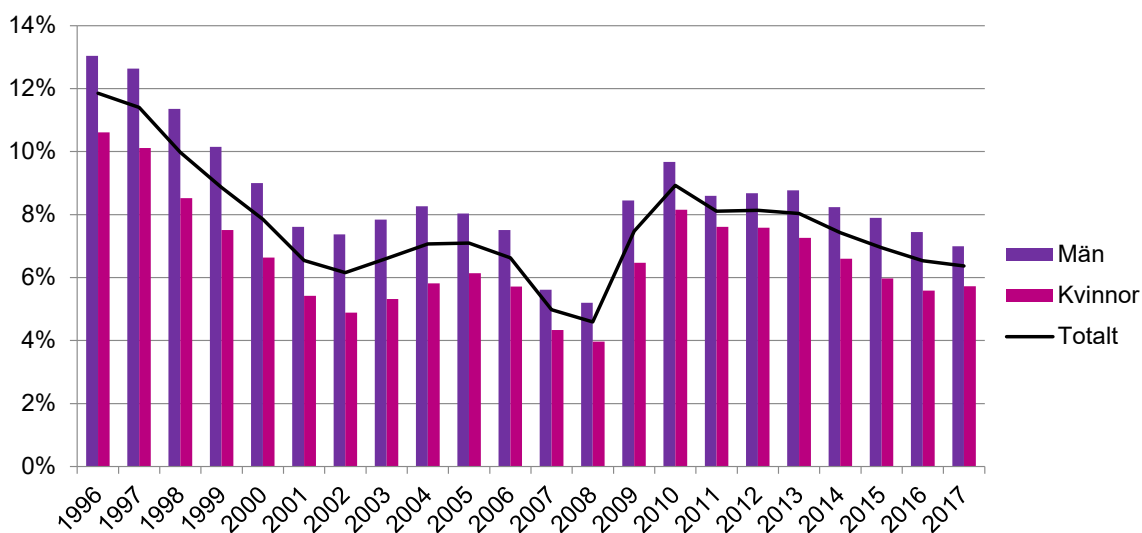
Områdeskod	Område
2	Alnö
3	Kovland
5	Njurunda glesbygdsområde
6	Matfors
7	Stöde
8	Indal-Liden
41	Bredsand
42	Svartvik
43	Kvissleby
44	Klockarberget
45	Njurundabommen/Mjösund
46	Skottsund/Nyland
47	Essvik
111	Bergsåker
112	Granlo
113	Bergsåker omland
114	Granloholm
121	Birsta
122	Sundsbruk
123	Ljustadalen
124	Öråker/Gudmundsbyn
125	Tunadal
131	Bosvedjan
132	Haga
133	Skönsberg
134	Heffners Ortvik
141	Skönsmon industriområde
142	Skönsmon
143	Fläsian
144	Skönsmon omland
151	Södermalm
152	Sidsjö-Böle
153	Nacksta
154	Sidsjön
161	Norrmalm
162	Centrum

Bilaga 2:

Kompletterande diagram

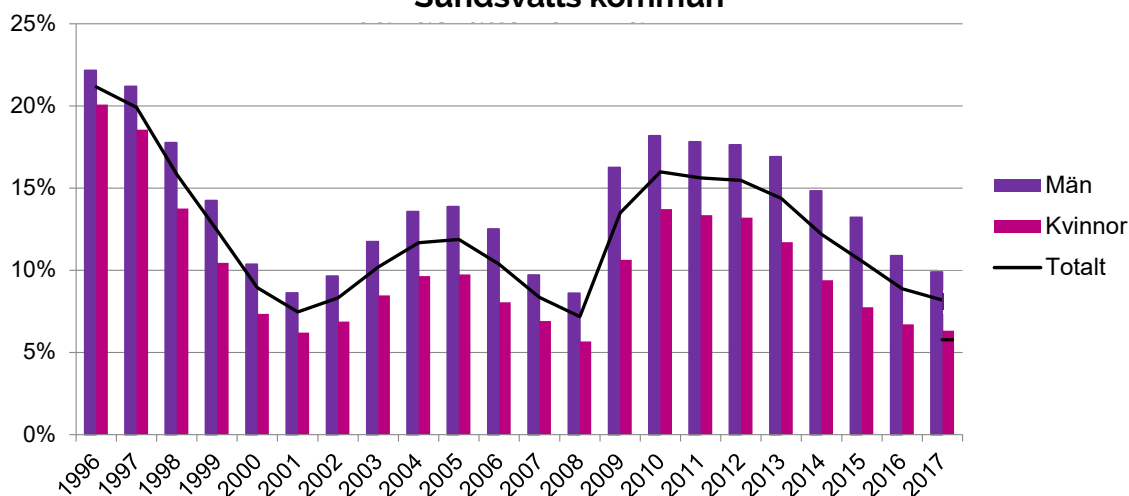
Följande diagram syftar till att ge kompletterande information till studien men beskrivs inte något närmare i text.

Andel arbetslösa av utrikesfödda, 16-64 år Sundsvalls kommun

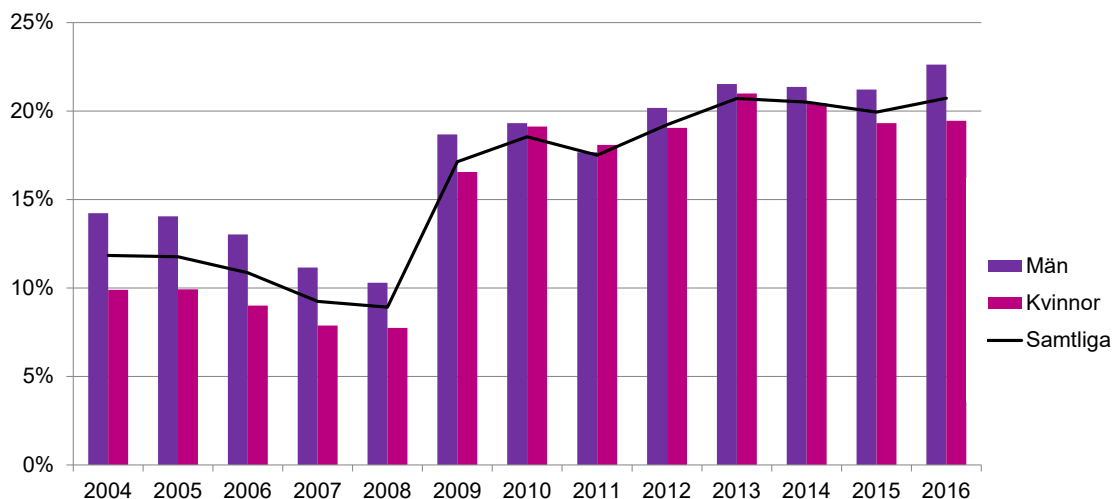
Figur 16 visar andel arbetslösa av befolkningen 16-64 år i Sundsvalls kommun för åren 1996-2017.
Källa: Arbetsförmedlingen.

Andel arbetslösa av befolkningen 18-24 år Sundsvalls kommun

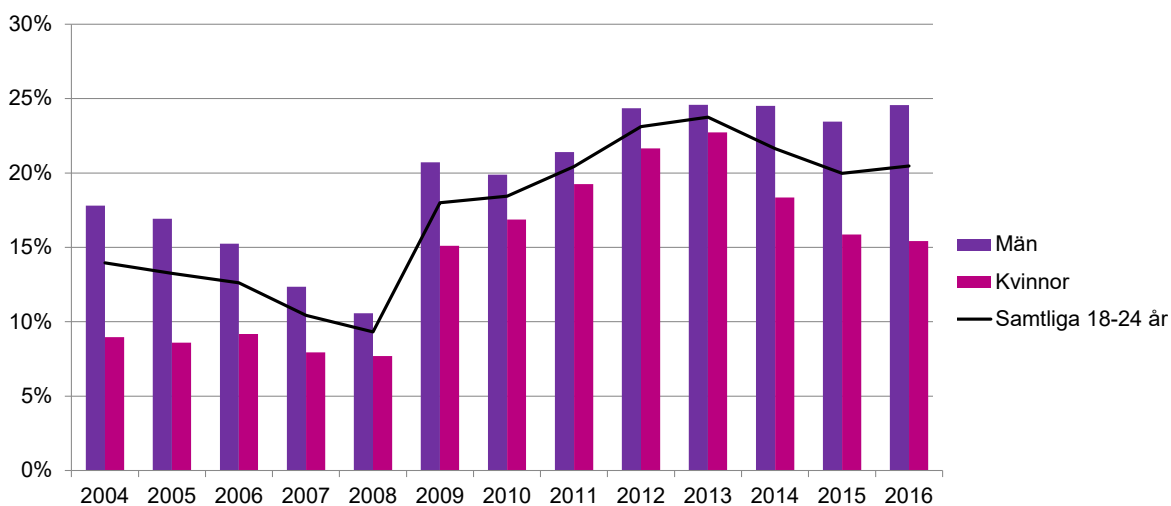
Figur 17 visar andel arbetslösa av befolkningen 18-24 år i Sundsvalls kommun mellan åren 1996-2017.
Källa: Arbetsförmedlingen.

Andel öppet arbetslösa samt personer med aktivitetsstöd av utrikesfödda 16-64 år Sundsvalls kommun

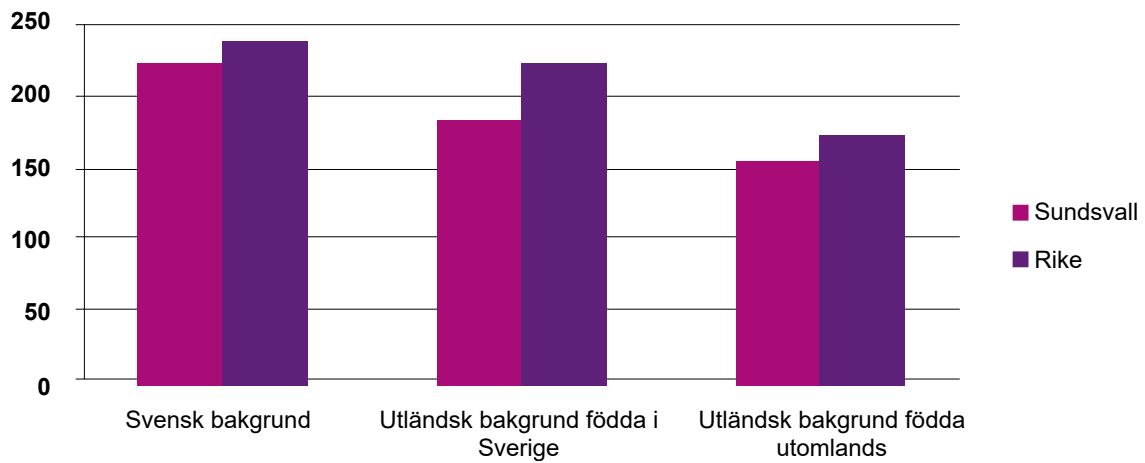
Figur 18 visar andel öppet arbetslösa samt personer med aktivitetsstöd av utrikesfödda 16-64 år Sundsvalls kommun, år 2004-2016. Källa: Arbetsförmedlingen.

Andel arbetslösa av utrikesfödda, 18-24 år Sundsvalls kommun

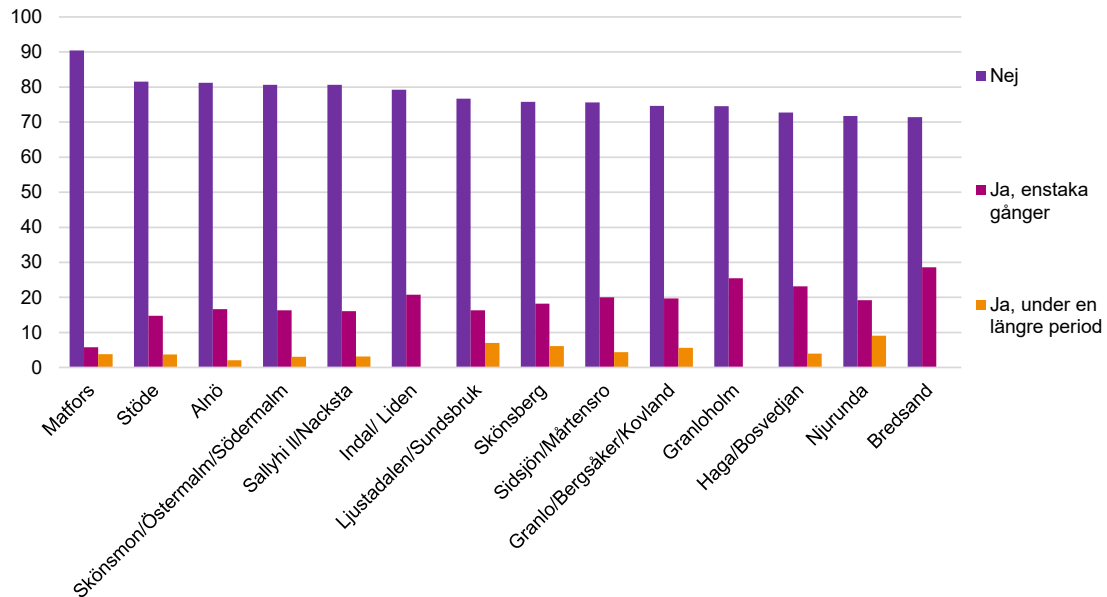
Figur 19 visar andel arbetslösa av utrikesfödda 18-24 år i Sundsvalls kommun mellan åren 1996-2016. Data saknar för 2017. Källa: Arbetsförmedlingen.

Genomsnittliga meritpoäng, åk 9 läsåret 16/17

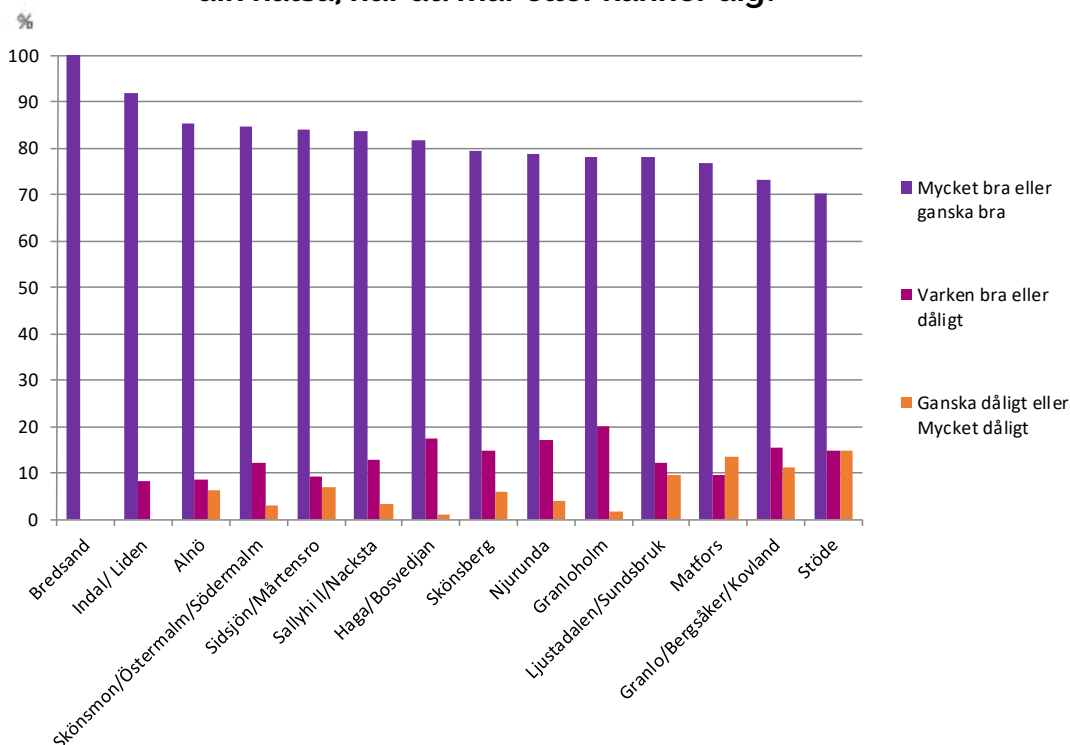
Figur 20 visar genomsnittliga meritpoäng i årskurs 9 för kommunala skolor i Sundsvall läsåret 16/17. Källa: Skolverket.

Under de senaste månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst? Sundsvalls kommun åk 8, år 2015

Figur 21 visar andel elever i årskurs 8 år 2015 som angett respektive svarsalternativ på frågan "Under de senaste sex månaderna, har du blivit mobbad, trakasserad eller utfryst?". Källa: Ungdomsenkäten Lupp, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015.

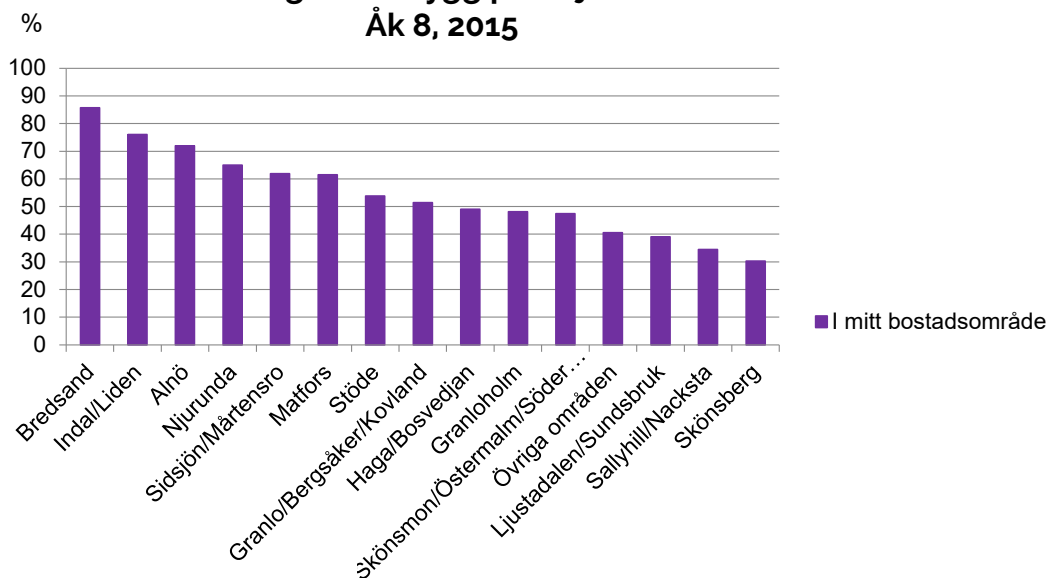
Under de senaste sex månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?

Figur 22 visar andel elever i årskurs 8 år 2015 som angett respektive svarsalternativ på frågan "Under de senaste sex månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår eller känner dig?".

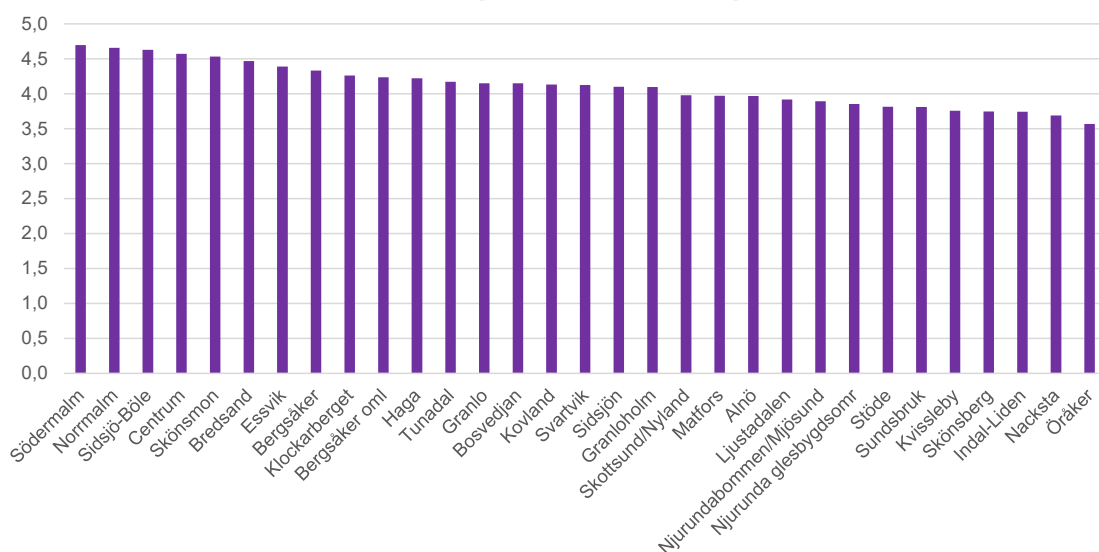
Källa: Ungdomsenkäten Lupp, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015.

Känner du dig alltid trygg på följande ställen? Åk 8, 2015

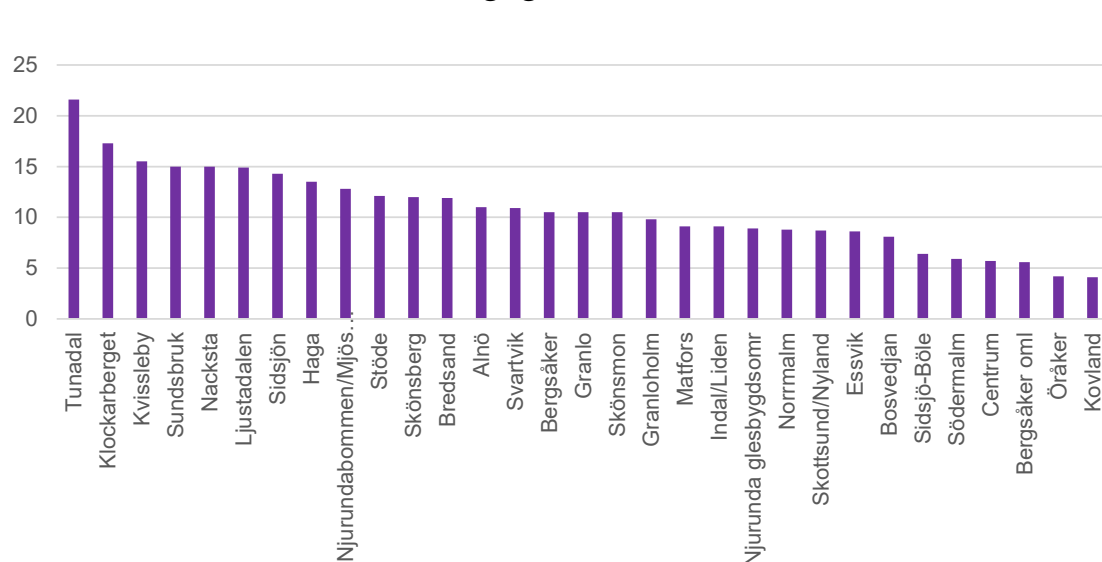
Figur 23 visar andel elever i årskurs 8 år 2015 i Sundsvalls kommun som angett respektive svarsalternativ på frågan "Känner du dig alltid trygg på följande ställen?". Källa: Ungdomsenkäten Lupp, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015.

Summerat socialt deltagande för befolkningen i Sundsvall, 16-84 år, år 2006-2014

Figur 24 visar socialt deltagande för befolkningen i Sundsvall 16-84 år per område. I enkäten Hälsa på lika villkor får medborgare besvara hur många av ett givet antal aktiviteter⁵³ de gjort eller deltagit i under det senaste året. Diagrammet visar det antal aktiviteter befolkningen i genomsnitt deltar i per år. I denna rapport ses det som ett mått på socialt deltagande. Källa: Hälsa på lika villkor, Region Västernorrland 2006-2014.

Andel av befolkningen i Sundsvall, 16-84 år, som röker dagligen. År 2006-2014

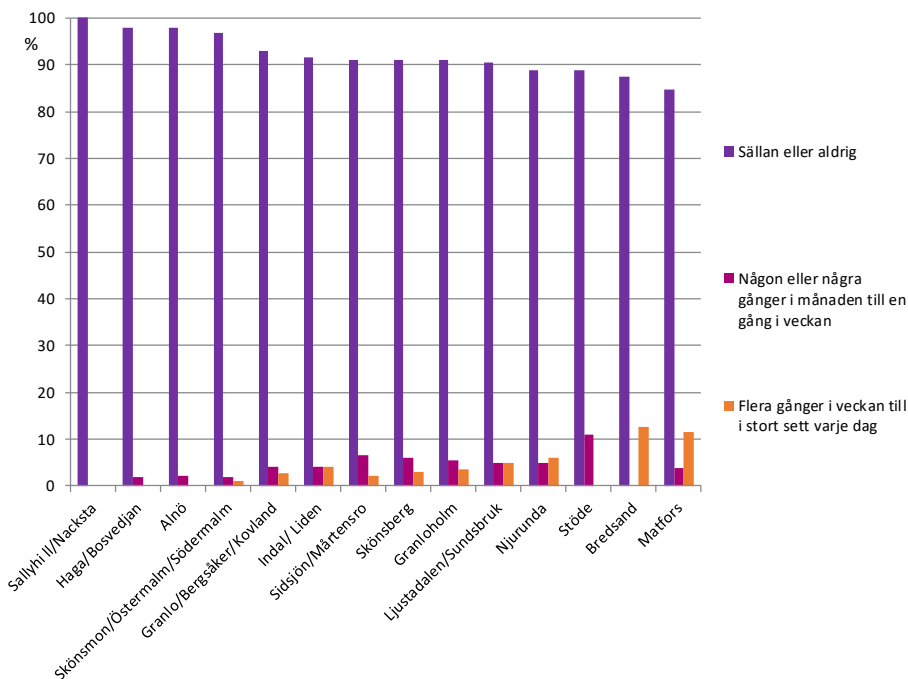

Figur 25 visar andel av befolkning 16-84 år som angett att de röker dagligen. Källa: Hälsa på lika villkor, Region Västernorrland 2006-2014.

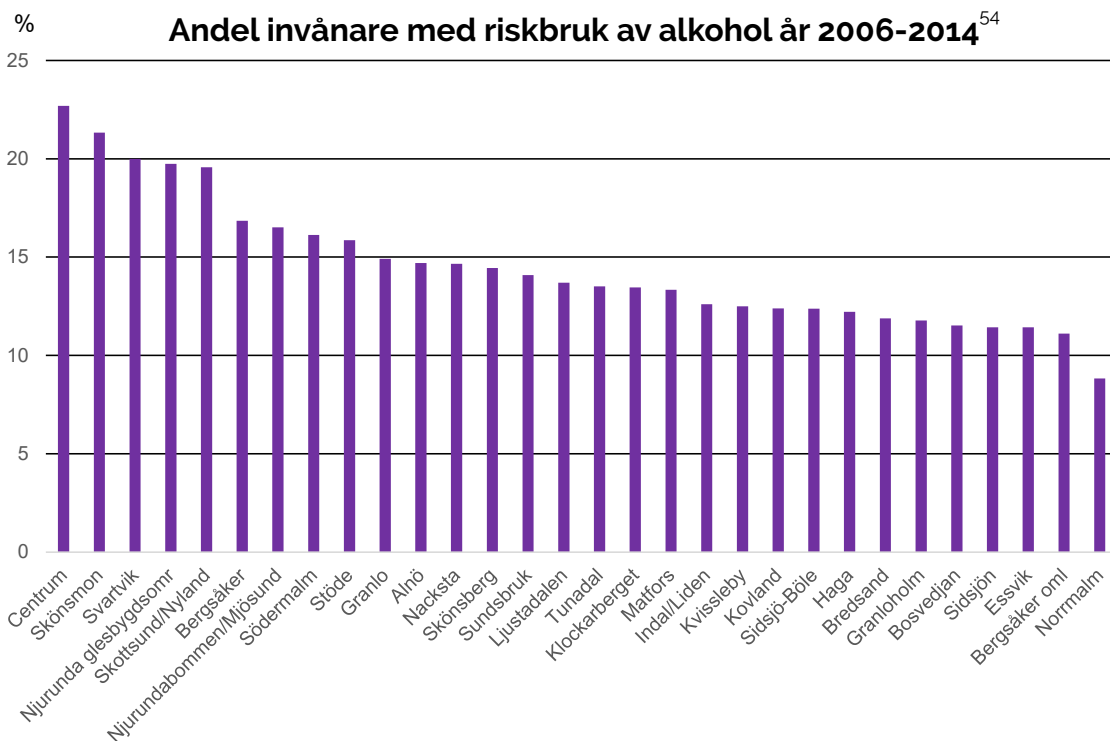
53 Studiecirkel/kurs på arbetsplats, Fackföreningsmöte eller annat föreningsmöte, Teater/bio, Konstutställning/museum, Religiös sammankomst, Sportutställning, Skrivit i blogg eller insändare i tidning/tidskrift, Demonstration av något slag, Offentlig tillställning t.ex. danstillställning, marknadsbesök eller liknande, Större släktsammankomst, Privat fest, Följt sociala nätverkssajter på internet, Skrivit inlägg, deltagit i diskussioner eller spelat med andra på internet, Inget av ovanstående.

Tobaksvanor rökning, åk 8 år 2015

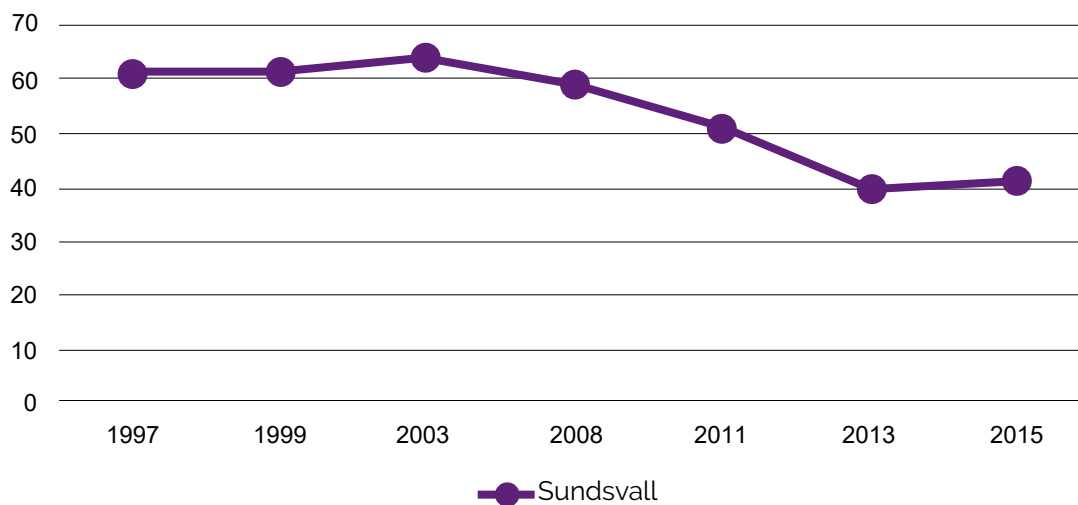
Figur 26 visar andel elever i årskurs 8 år 2015 som svarat respektive svarsalternativ på frågan "Hur ofta röker du?". Källa: Ungdomsenkäten Lupp, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015.

Figur 27 visar andel invånare med riskbruk av alkohol. Källa: Hälsa på lika villkor, Region Västernorrland 2006-2014.

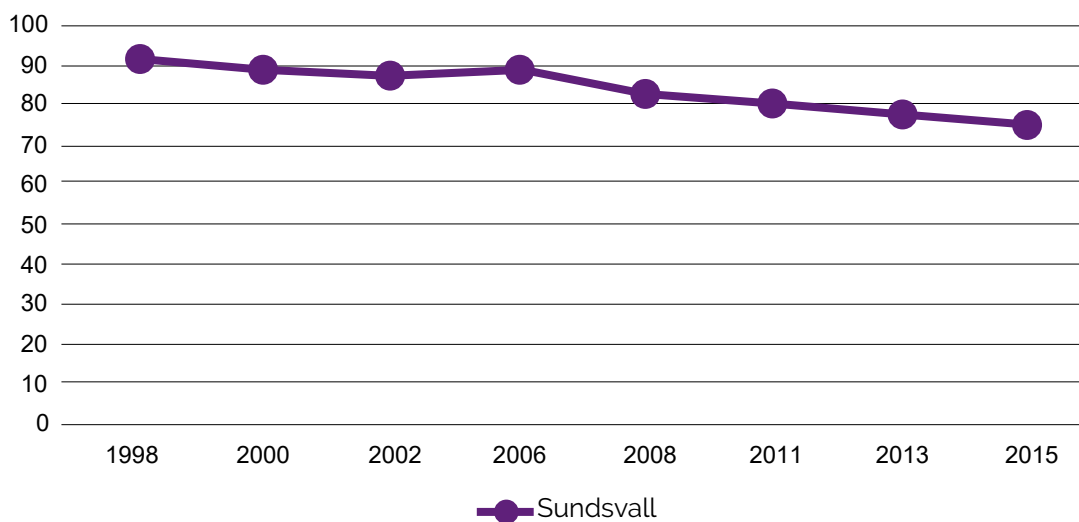
54 Män: mer än 14 standardglas per vecka eller mer än 4 standardglas vid ett och samma tillfälle. Kvinnor: mer än 9 standardglas per vecka eller mer än 3 standardglas vid ett och samma tillfälle. Ett standardglas alkohol innehåller 12 g alkohol, vilket återfinns i något av följande: 15 cl bordsvin eller 33 cl starköl (5 procent) eller 8 cl dessertvin eller cirka 4 cl sprit.

Druckit alkohol senaste 12 månaderna, år 9

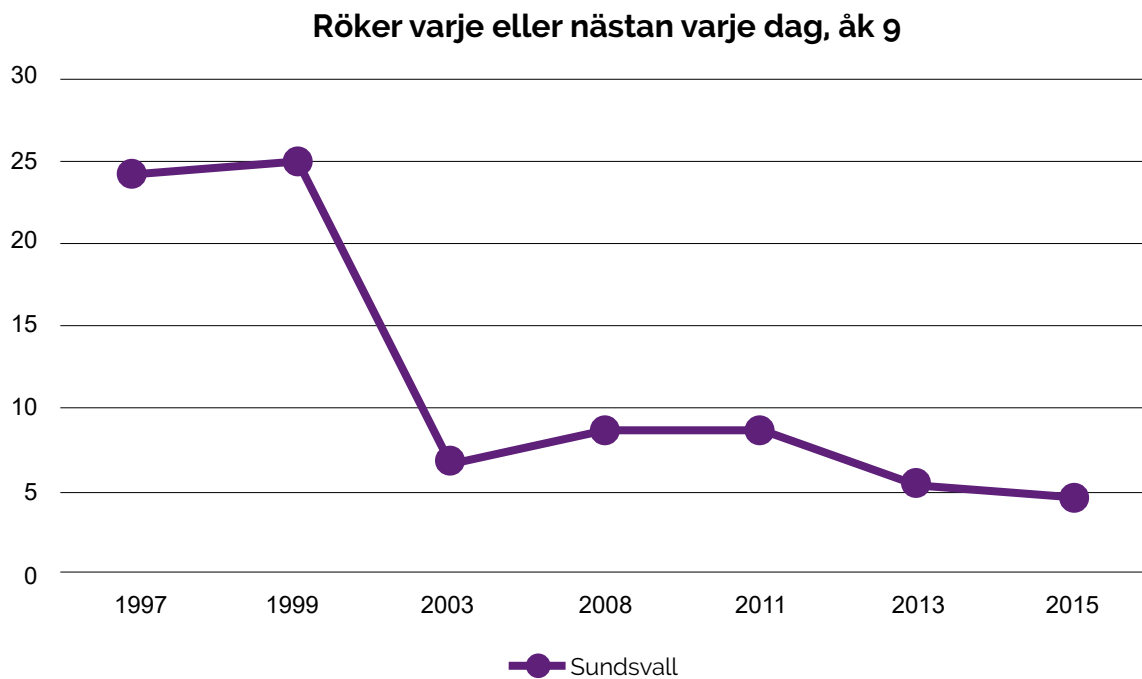

Figur 28 visar alkoholkonsumtion årskurs 9 år 1997-2015, Sundsvalls kommun. Källa. CAN 2016.

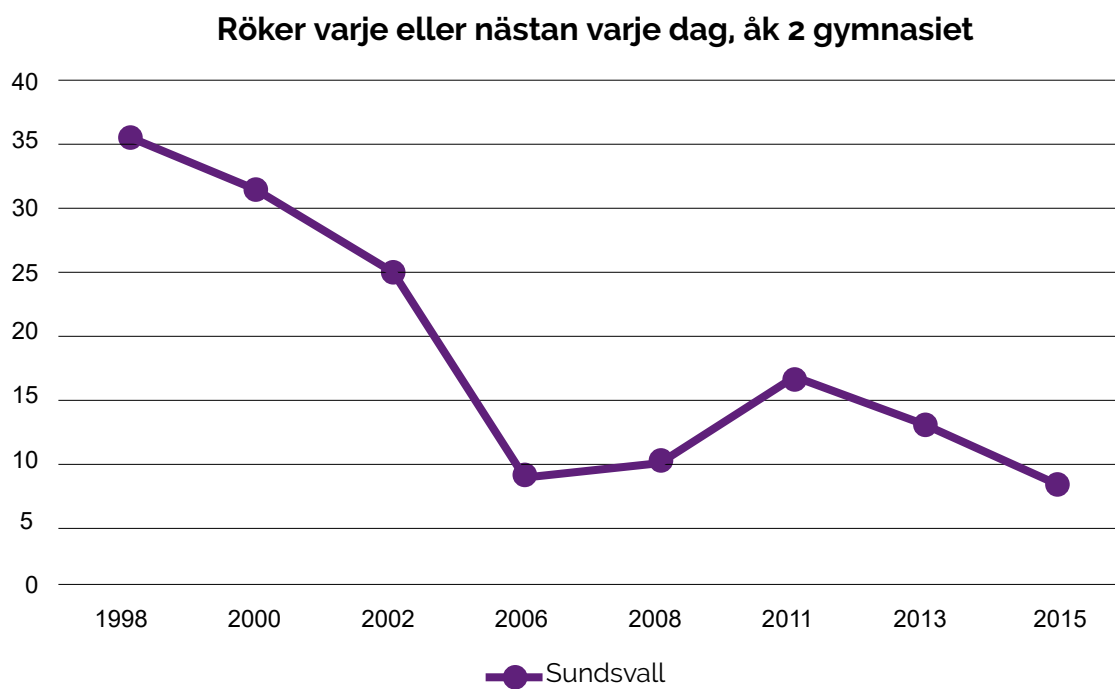
Druckit alkohol senaste 12 månaderna, år 2 gymnasiet

Figur 29 visar andel elever i år 2 på gymnasiet som angett att de druckit alkohol mellan åren 1998-2015. Källa CAN 2016.

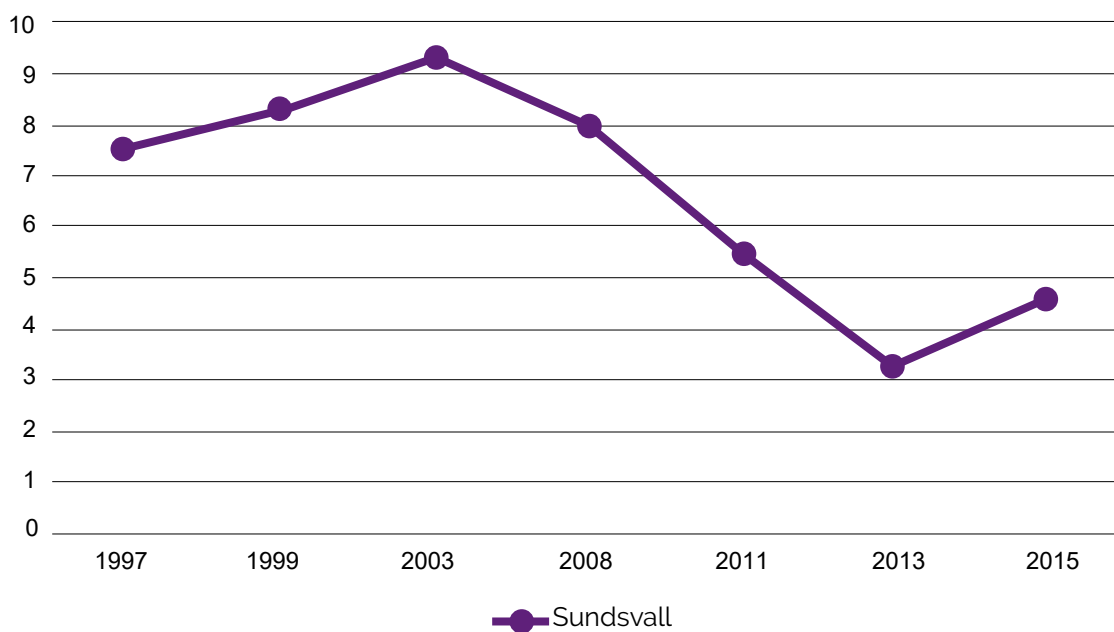

Figur 30 visar rökvanor årskurs 9 år 1997-2015, Sundsvalls kommun. Källa CAN 2016.

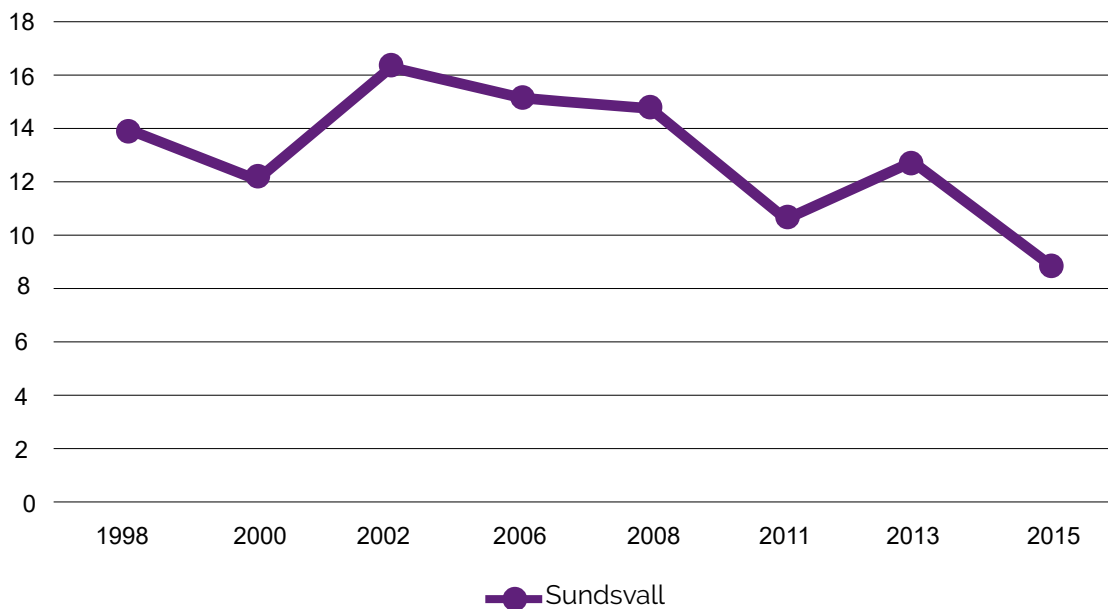
Figur 31 visar rökvanor år 2 gymnasiet år 1997-2015, Sundsvalls kommun. Källa CAN 2016.

Snusar nästan eller varje dag, åk 9

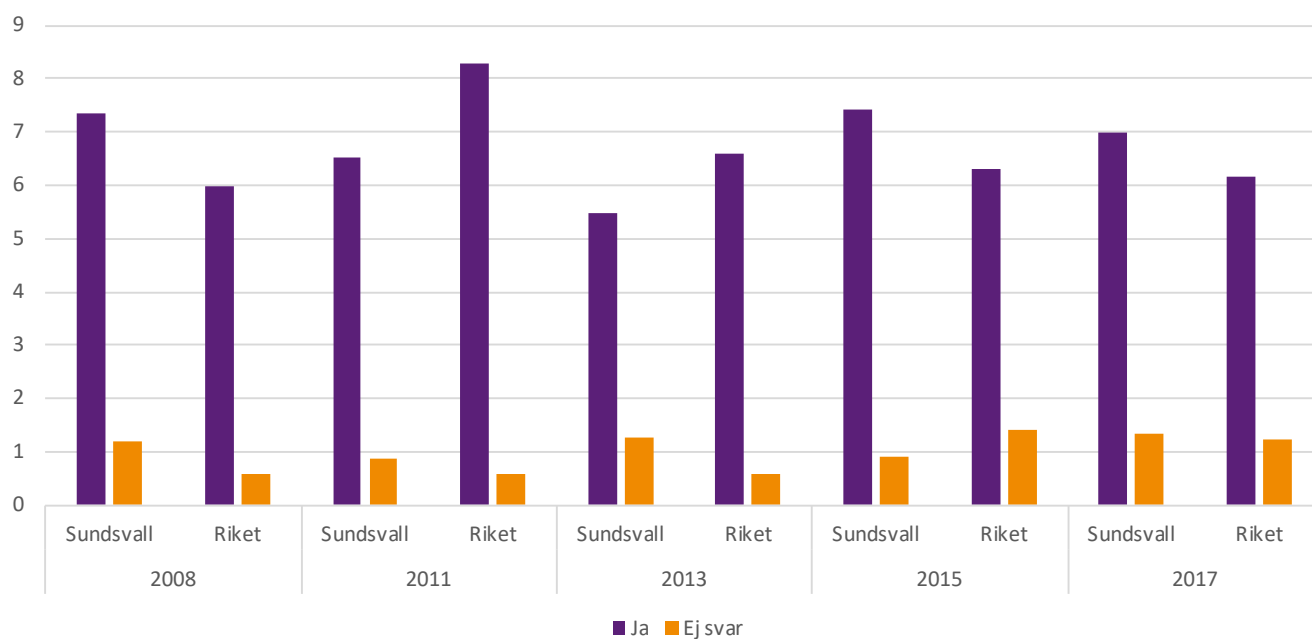
Figur 32 visar snusvanor årskurs 9 år 1997-2015, Sundsvalls kommun. Källa CAN 2016.

Snusar varje eller nästan varje dag, åk 2 gymnasiet

Figur 33 visar snusvanor år 2 gymnasiet 1997-2015, Sundsvalls kommun. Källa CAN 2016.

Andel som någon gång använt narkotika, åk 9 (%)

Figur 35 visar andelen elever i årskurs 9 i Sundsvall respektive riket som svarat på frågan om de någon gång använt narkotika åren 2008-2017. Källa CAN

Andel som någon gång använt narkotika, åk 2 gymnasiet (%)

Figur 34 visar andelen elever i åk 2 gymnasiet i Sundsvall respektive riket som svarat på frågan om de någon gång använt narkotika åren 2008-2017. Källa CAN

